

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Kriminalita dětí a mládeže a její prevence v podmínkách Městské
policie hlavního města Prahy.**

**Delinquency and its prevention of youth and Children in
conditions of City Police of Prague**

Václav Voříšek

Praha 2012

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Jana Kohnová, Ph. D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Kriminalita dětí a mládeže a její prevence v podmínkách Městské policie hlavního města Prahy“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Praha 25. února 2012

.....
Václav Voříšek

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Janě Kohnové Ph.D. za její odborné vedení a čas, který práci věnovala.

Václav Voříšek

Anotace

V teoretické části se práce zabývá výkladem základních pojmů týkajících se kriminality dětí a mládeže a přehledem statistik v souvislosti s touto kriminalitou. Jsou zde zpracovávány statistické údaje týkající se kriminality dětí a mládeže, v rámci celé České republiky, ale i Městské části Praha 1. Uvedením statistik z této městské části je snaha o zamyšlení se nad stavem kriminality dětí a mládeže v turisticky nejnavštěvovanější části našeho hlavního města.

V praktické části je představena prevence kriminality mládeže realizovaná Městskou policií hl. m. Prahy, jako zástupcem represivního orgánu samosprávy. Je zde zpracováno členění Útvaru prevence a jeho historie, dále současnost s konkrétními preventivními aktivitami za léta 2008 až 2011, v kontextu se statistikami vývoje kriminality dětí a mládeže v hlavním městě Praze, které zpracovává policie ČR.

Klíčové pojmy

Kriminalita, děti, mládež, prevence kriminality, trestný čin, přestupek, zákon, preventivní program, cílová skupina, strážník, prevence, Městská policie, Policie ČR

Annotation

In theoretical part of study is major inquire to explain basic terms regarding criminality of children and youngsters, and statistics connected with mentioned criminality. Processed are statistical figures regarding criminality of children and youngsters from all Czech republic, but also from Prague 1. Using statistics from this part of Prague is desire to think over criminality of children and youngsters in this part of Prague which is the most visited by tourists.

In the practical part of study is introduced prevention of crime implemented by City police of Prague which is repressive representative of local government. In the study is processed structure of Department of crime prevention its history, and present situation with crime prevention activities from 2008 to 2011, statistics in the context of the development of children and youth crime in the capital Prague, which handles the State police of the Czech republic.

Keywords

Crime, children, youngsters, crime prevention, crime, misdemeanour, law, prevention programme, targeted group, City policeman, prevention, City police, State police of the Czech republic.

Úvod.....	7
1. Výklad pojmů.....	8
2. Kriminalita v ČR.....	11
2.1 Kriminalita dětí a mládeže.....	12
2.2 Městská část Praha 1.....	13
2.2.1 Kriminalita v Městské části Praha 1.....	14
2.2.2 Nejčastější místa a způsoby páchaní kapesních krádeží.....	15
3. Prevence kriminality.....	16
3.1 O prevenci.....	16
3.2 Členění prevence kriminality podle cílové skupiny.....	18
3.3 Členění prevence kriminality podle obsahového zaměření.....	20
4. Prevence kriminality v podmínkách Městské policie hl. m. Prahy.....	24
4.1 Vznik Městské policie hl. m. Prahy.....	25
4.2 Počátky a současnost prevence u Městské policie hl. m. Prahy.....	26
4.3 Projekty a programy prevence kriminality.....	30
4.3.1 První projekt.....	30
4.3.2 Další projekty a programy prevence kriminality.....	32
4.4 Výkon služby jako prevence kriminality.....	35
4.5 Útvar sociální prevence Městské policie hl. m. Prahy.....	38
4.5.1 Preventivní programy ÚSoP.....	39
5. Kriminalita mládeže v Praze v letech 2008-2011 a preventivně výchovné aktivity.....	42
5.1 Kriminalita mládeže na území hl. m. Prahy a preventivně výchovné aktivity Městské policie hl. m. Prahy v roce 2008.....	44
5.2 Kriminalita mládeže na území hl. m. Prahy a preventivně výchovné aktivity Městské policie hl. m. Prahy v roce 2009.....	45
5.3 Kriminalita mládeže na území hl. m. Prahy a preventivně výchovné aktivity Městské policie hl. m. Prahy v roce 2010.....	47
5.4 Kriminalita mládeže na území hl. m. Prahy a preventivně výchovné aktivity Městské policie hl. m. Prahy v roce 2011.....	49
5.5 Vývoj vybraných skutků v grafech.....	51
5.6 Shrnutí.....	52
Závěr.....	54
Seznam literatury.....	56
Seznam grafů.....	58
Seznam příloh.....	59

Úvod

Po „Sametové revoluci“ v roce 1989, pádem železné opony, otevřením hranic, přístupem k novým technologiím a možnostem nejenom ve využívání volného času dětí a mládeže, vznikl problém, který v minulém režimu stál téměř na pokraji kriminálních statistik. Tímto celospolečenským problémem je kriminalita dětí a mládeže, která v posledních letech začíná nabírat na intenzitě. Současné děti a mládež jsou pod obrovským tlakem komerčního chování společnosti. Za cenu maximálního zisku, jsou výrobci ochotni obětovat nemalé prostředky na reklamu a prezentaci svých mnohdy pochybných výrobků, které nepatří dětem do ruky, dokonce o některých by nemusely vědět. Např. některé počítačové hry nejenom, že nejsou pro děti do 18 let věku, ale dle mého názoru, by neměli být na trh nikdy uvedeny. Jedná se o hry, ve kterých jako jediné dobro, jediný způsob jak hru hrát a získat kladné body v hodnocení je prezentováno násilí.¹

Je paradoxem, jak zásadně je ovlivňována, respektive zakazována reklama na tabákové výrobky, ale reklama na alkoholické nápoje je stále častější. V reklamách je alkohol prezentován jako to pravé „cool“ k posezení s přáteli, k trávení volného času apod. Přitom požívání alkoholu zásadně ovlivňuje chování jedince a na dítě nebo mladistvého má požívání alkoholu přímo zničující vliv. Pod vlivem alkoholu dochází k páchání trestné činnosti nejenom dospělými pachateli, ale i stále častěji pachateli z řad dětí a mládeže.

Prevence, k tomuto slovu mnozí vzhlíží, jako k všemocnému nástroji, který by jim měl zaručit, že pouhé vyslovení tohoto slova nebo pomyšlení na něj, vyřeší všechny problémy negativních jevů společnosti, že nás před negativními jevy ochrání.

Ve vyspělé společnosti, tím není myšleno jen ekonomicky vyspělé, je úkolem státu vytváření podmínek, jak organizačních, finančních i legislativních, pro fungování preventivních aktivit. V naší zemi by především samosprávné orgány měly převzít role koordinátorů a to vzhledem ke znalosti konkrétních situací.

---

¹ Např. hry Driver nebo Assassins Creed aj.

Preventivní aktivity jsou u nás pod záštitou Ministerstva vnitra ČR, v obcích a městech se spolupodílí i obecní nebo městské policie. Cílové skupiny vnímají aktivity policie nejenom jako primárně represivní, ale při preventivních aktivitách je policie vnímána jako složka, která by měla být nápomocna s řešením krizových situací. Je ovšem pravdou, že občané se nejčastěji setkávají s policií při vlastním páchání protiprávního jednání, vč. přestupků, které jsou pro děti a mládež stejně rizikové jako páchání trestných činů u dospělých.

V hlavním městě Praze se Městská policie stala jednou z hlavních složek preventivních aktivit pod záštitou Magistrátu. Její činnost je na vysoké úrovni, od prvních krůčků, kdy prevence kriminality byla „v plenkách“ nejenom v Praze, ale v celé republice, až po dnešní Útvar prevence, který nabízí školám a ostatním institucím kvalitní preventivní programy pro velké množství cílových skupin. Součástí Útvaru jsou Útulky pro opuštěná zvířata a odchyt v Praze 10 - Dolních Měcholupech a v Praze 8 - Troji.

1. Výklad základních pojmů

V úvodní kapitole je práce věnována klíčovým pojmům, které souvisí s kriminalitou dětí a mládeže a s její prevencí. I přes všeobecnou známost těchto pojmů, je jejich přesné definování nezbytné pro další kapitoly práce.

Z odborné literatury a zákonů vyplývá, že **kriminalita** je souhrn sociálně škodlivých (patologických) jevů, které jsou stanoveny trestními kodexy. Jsou to trestné činy, které jsou vymezeny trestním zákoníkem. Pod pojmem souhrn je myšlen součet trestních činů a přestupků spáchaných na jednom území za určitý čas. Kriminalita se dělí na objasněnou a neobjasněnou. Z etymologického hlediska má původ v latině, kdy se slovem *crimen* označuje obvinění. Kriminalita je páchaní přestupků a trestních činů podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů a zákona č.40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Prekriminalita je kriminalita páchaná dětmi před dosažením hranice trestní odpovědnosti. V ČR jde tedy o protispoločenskou činnost dětí do 15 let věku, odpovídající trestním činům u dospělých.²

Kriminalita mládeže je součástí celkové kriminality a zahrnuje jednání osob do věku 18 let, jehož důsledkem je překročení právních a společenských norem, což je charakteristické pro trestný čin.

Delikvence je širším pojmem než kriminalita, neboť označuje činnost porušující nejen právní, ale i společenské, tedy širší normy, takže se takové jednání vztahuje i na děti a mladistvé, kteří se tak stávají delikventy.

Zákon č.40/2009 Sb., trestní zákoník definuje **dítě** v § 126 jako osobu mladší 18 let, pokud není stanoveno jinak. Zákon č.218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže dělí tyto osoby na děti mladší 15 let a mladistvé. Dítě mladší 15 let je to, které v době spáchání činu nedovršilo 15 roků. V mezinárodní úmluvě o právech dítěte se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší 18 let, pokud nedosáhla zletilosti dříve.

---

² KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*, s. 405

Přestože se pojem **mladistvý** vyskytuje v trestním zákoníku, není zde jasně definován a většinou se jednotlivá ustanovení odkazují na zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Zde je „*mladistvý*“ definován jako ten, kdo v době spáchání činu (provinění) dovršil 15 rok a nepřekročil 18 rok svého věku. S tímto souvisí i uložení nižší sankce respektive trestu než u dospělých osob.

V trestním zákoníku je užíván pojem „*blízký věku mladistvého*“. Zejména § 41, písm. f, označuje tímto pojmem jednu z polehčujících okolností, ke kterým soud při soudním jednání přihlíží. Přesné stanovení věkového ohraničení tohoto termínu, ale zákon neuvádí. Obecně se takto označuje věk do 21 let.

Prevence (z lat. *praevenire, předcházet – předcházení, opatření učiněné předem, ochrana*). **Prevence kriminality** je v odborné literatuře charakterizována jako soubor nerepresivních opatření, tedy veškerých aktivit vyvíjených státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty směřující k předcházení páchaní kriminality a snižování obav z ní. Patří sem opatření, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality a jejich následků, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí, nebo působením na potenciální pachatele a oběti trestných činů. Jedná se o opatření sociální prevence, situační prevence, včetně informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomoci obětem trestných činů. Prevence kriminality úzce souvisí s prevencí dalších sociálně patologických jevů, z nichž k nejzávažnějším patří nejrůznější formy závislostí a sociální vyloučení.

Trestní zákoník, zákon č. 40/2009 Sb. ve svém § 13 stanoví, že „**Trestným činem** je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně“.

V zákoně č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v § 6, odst. 1 je stanoveno, že „**Trestný čin spáchaný mladistvým se nazývá proviněním**“.

V zákoně č.200/1990 Sb., Zákon o přestupcích, v § 2, odst. 1 je stanoveno, že: „**Přestupkem** je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.

2. Kriminalita v ČR

Počet registrovaných trestních činů meziročně opět poklesl a byl nejnižší od roku 1992. *Od 01.01.2010 nabyl účinnosti zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, přinášející v oblasti trestního práva řadu změn, které se promítají i do policejní kriminální statistiky. celkovou kriminalitu před a po nabytí účinnosti trestního zákoníku nelze tudíž zcela jednoduše srovnávat. Z hlediska celkové kriminality lze v roce 2010, v kontextu nastalých právních změn a dopadu na policejní statistiku kriminality, v jistém smyslu hovořit jako o „roce nula“. Korektní porovnání bude možno uskutečnit až v roce 2011.*³

V České republice bylo v roce 2010 registrováno celkem 313 387 trestních činů. Meziročně došlo k poklesu o 5,8 % (-19 442 skutků). Zjištěné škody poklesly, dosáhly částky 24,1 mld. (-1,9 mld., -7,3 %).

Došlo též k poklesu objasněných trestních činů. Celkem bylo objasněno 117 685 skutků, tj. 37,6 %, zatímco v roce 2009 bylo objasněno 127 604 skutků tj. 38,3 % z počtu spáchaných trestních činů.

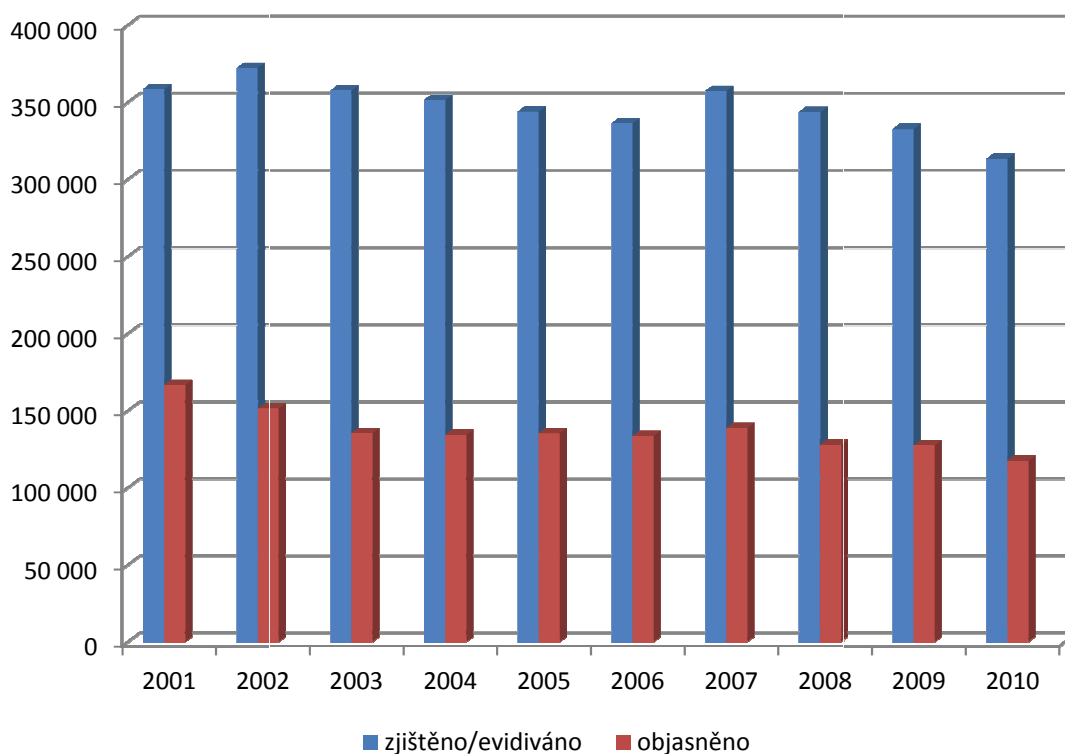
Pokles registrované kriminality byl zaznamenán ve třinácti krajích. Nejvyšší podíl na této kriminalitě má s podílem 23,6 % hlavní město Praha (74 028 skutků), následuje Moravskoslezský kraj s podílem 121,7 % (39 721 skutků) a Středočeský kraj s podílem 12,2 % (38 217 skutků).⁴

---

³ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2010, str. 3

⁴ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2010, str. 5 - 6

Graf 1: Vývoj celkové kriminality v České republice v letech 2000 – 2010

Zdroj: MV ČR

2.1. Kriminalita dětí a mládeže

Pokračoval dlouhodobý pokles registrované kriminality mládeže, který byl v roce 2010 zaznamenán jak u dětí mladších 15 let, tak u mladistvých. Pokles registrované kriminality mládeže představuje již dlouhodobý proces.

Děti – pachatelé trestních činů: 1606 (-23,3 %, -488)

Počet trestních činů spáchaných dětmi: 1 584 (-32,1 %, -749)

Mladiství – pachatelé trestních činů: 4010 (-24,9 %, -1 329)

Počet trestních činů spáchaných mladistvými: 5 339 (-25 %, -1 784)

Pokračuje též snižování podílu dětí mladších 15 let 1,4 % (-0,3 %) a mladistvých 3,6 % (-0,7 %) na celkovém počtu stíhaných a vyšetřovaných osob.

Děti a mladiství se dopouštějí nejčastěji majetkových provinění, zejména krádeží a krádeží vloupáním, loupeží a ublížení na zdraví a dále tzv. ostatní kriminality, sem patří např. dopravní nehody, maření výkonu úředního rozhodnutí, sprejství, nedovolená výroba a držení omamných a

psychotropních látek atd. Velká část se řadí do kategorie přestupků (škoda do 5 tis. Kč).

Z celkového počtu objasněných vražd spáchali mladiství 4 skutky (-1), za posledních deset let bylo nejvíce vražd spácháno dětmi i mladistvými v roce 2004 (4 trestné činy dětí a 12 trestných činů mladistvých). Podle poznatků Policie ČR si pachatelé z řad mládeže častokrát nepřipouštějí strach z nepříznivého následku, který hrozí po spáchání provinění či činu jinak trestného. Jsou přesvědčeni, že dodržování zákonů či jakýchkoliv jiných pravidel obecně je pro ně nevýhodné.

Kromě nejrozšířenější majetkové trestné činnosti se stále více u dětí prosazuje trestná činnost páchaná prostřednictvím internetu, např. porušování autorských práv, šíření a přechovávání pornografie či podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod.⁵

2.2 Městská část Praha 1

Městská část Praha 1 se nachází na obou březích Vltavy prakticky v samém centru metropole a zahrnuje větší část středověkého jádra. Celá Praha 1 je součástí Pražské památkové rezervace, která je pod ochranu UNESCO. Ročně Prahu navštíví miliony turistů tuzemských i zahraničních. Je centrem nejen společenského, kulturního ale i politického života. Sídlí zde mj. vláda, parlament a prezident. Nejnavštěvovanějšími památkami jsou Pražský hrad, Karlův most, Staroměstské a Václavské náměstí.

Praha 1 se skládá z celkem 7 katastrálních území. 2 katastrální území se zde nachází celé a o 5 se dělí s dalšími městskými částmi.

Celá katastrální území: Staré Město a Josefov.

Částečná katastrální území: Malá Strana, Hradčany, Nové Město, Vinohrady a Holešovice. Poslední dvě jmenovaná území se na území Prahy 1 podílí nepatrnou částí. Rozlohou 5,53 km² a počtem obyvatel 30 002 (k 1.1.2011) se řadí mezi ty menší.

---

⁵ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2010, str. 17

2.2.1 Kriminalita v Městské části Praha 1

Ze Zprávy o bezpečnostní situaci na území MČ Praha 1 za rok 2010 plyne, že Městská část Praha 1 byla v roce 2010 v rámci Obvodního ředitelství policie Praha I obvodem s nejvyšším výskytem (policie používá výraz *nápad*) celkem 8507 trestných činů. Z toho bylo objasněno 1670 skutků, což je 19,6 %. Oproti roku 2009 došlo k výraznému snížení nápadu o 1419 trestných činů.

Klíčovými faktory, které mají podstatný vliv na nápad kriminality v městské části Prahy 1 je soustředění historických památek, muzeí, kulturních zařízení, peněžních ústavů, kanceláří velkých firem, restaurací a nočních podniků v tomto městském obvodu.

Toto vše, spolu s množstvím zahraničních návštěvníků v historickém centru Prahy, vytváří ideální prostředí pro páchaní tzv. pouliční kriminality (kapesních krádeží, krádeží odložených věcí apod.), ale i hospodářské trestné činnosti. Turisté, kteří neznají místní prostředí, se stávají zajímavými objekty pro pachatele pouličních trestných činů.

Nejedná se však pouze o turisty. I někteří obyvatelé Prahy svojí lehkomyšlností usnadňují „práci“ kapesním zlodějům. Rovněž tak ponechávání cenných věcí na viditelném místě v zaparkovaných motorových vozidlech vytváří ideální podmínky pro tuto trestnou činnost.

Kriminalita dětí (1 - 14 let) a mladistvých (15 - 17 let)

Tyto osoby mají poměrně malý podíl na páchaní trestné činnosti a nejvíce se dopouští majetkové trestné činnosti (krádeže, vloupání). V hodnoceném období bylo z celkového počtu 1670 objasněných skutků spácháno 17 mladistvými a pouze 1 nezletilým.

V případech trestné činnosti mládeže Policie ČR spolupracuje s Probační a mediační službou a OSPOD ÚMČ Prahy 1, Vodičkova 18.

Ve sledovaném období nebyla zjištěna činnost stabilně utvořené skupiny mladistvých, případně nezletilých osob, které by organizovaně nebo soustavně páchaly trestnou činnost (tzv. závadové skupiny mládeže).

2.2.2 Nejčastější místa a způsoby páchaní kapesních krádeží

- metro po celé své trase A, B i C
- areál Pražského hradu
- po celé trase tramvajové linky č. 22
- restaurace (odložené věci), rychlá občerstvení jako Mc Donald, KFC a Subway
- Staroměstské náměstí (u Orloje)
- pěší zóny v centru Prahy

MHD - metro:

„pracují“ zde organizované skupiny, kdy jeden vytipuje oběť, další zatarasí vstup do vagónu metra, další se na poškozenou osobu natlačí a okrádá ji a pak ihned někomu jinému předává odcizenou věc; nebo okrádají cestující na eskalátorech, tak že si stoupnou těsně za ně;

MHD - tramvaje:

obdobný způsob jako v metru - někdo zatarasí vstup do vagónu, další se natlačí a pak cestující okrádají; použijí mapu - dají ji cestujícímu před oči a ptají se na cestu, odvedou jeho pozornost a odcizí mu věci z tašky, kterou má na klíně (když sedí) nebo na rameni;

areál Pražského hradu:

využívají velkého počtu lidí na jednom místě - třeba ve frontě u vstupu do Chrámu sv. Víta nebo ve Zlaté uličce, jak u vstupu, tak i v jejím prostoru, který je velice stísněn - pouze se natlačí a okrádají turisty; používají různé bundy, svetr, „tzv. šátry“ přes ruce, aby nebylo vidět, že se pokoušejí někoho okrást;

v souvislosti s prostitucí

ženy si vybírají turisty pod vlivem alkoholu, ke kterým se přitočí, různě je osahávají, naznačují nabídku sexu různými pohyby a přitom jim jde pouze o to, aby se dostaly do kapes opilých mužů - když nějakou věc odcizí, tak se

hned vzdalují a předávají odcizený předmět komplicovi, což jsou především muži (hlídači);

restaurace:

okrádají návštěvníky, kteří si odloží věci na opěradlo židle nebo na stůl a nevěnují svým věcem dostatečnou pozornost;

vytrhávání kabelek a tašek:

k nic netušícímu poškozenému přiběhne pachatel a strhne mu zavazadlo s ramene, někdy ke krádeži dochází z jedoucího vozidla;

prořezávání kapes:

rozšiřuje se i takový způsob, že spícím či podnapilým osobám prořízne pachatel kapsu kalhot a následně odcizí její obsah.⁶

3. Prevence kriminality

3.1 O prevenci

Prevencí kriminality (v užším smyslu) rozumíme soubor nejrůznějších aktivit mimotrestního charakteru orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jejího zmenšení.⁷ Z tohoto plyne, že půjde o působení na faktory kriminality, na příležitosti a podněty k páčání trestných činů, o působení na potenciální pachatele a potenciální oběti a o vytváření zábran proti páčání trestné činnosti. Do takto koncipovaného pojmu prevence kriminality neřadíme prevenci represí.

Prevenci rozdělujeme dle druhu cílových skupin preventivních aktivit na prevenci primární, prevenci sekundární a prevenci terciární. Podle

---

⁶ Zpráva o bezpečnostní situaci na území MČ Praha 1 za rok 2010, str. 4 - 5

⁷ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL J. A KOLEKTIV: *Kriminologie*, str. 183

obsahového zaměření rozlišujeme prevenci sociální, prevenci situační a prevenci viktimologickou.

Základem úspěchu prevence kriminality mládeže je její včasné působení. Vychází z předpokladu, že prevence kriminality mládeže je proces, který je nutné nezanedbat, neodkládat a začít s ním od nejujtějšího věku dítěte:

Věk do tří let je rozhodující pro pozdější vytváření vlastní sebedůvěry a vlastní identity. Ty se mohou rozvinout pouze v bezpečném, klidném a láskyplném prostředí.

Ve věku od tří do šesti let je možné začít s prevencí proti negativním jevům, které děti obklopují (kouření, alkohol, léky apod.). Informace by měly být podpořeny prakticky příkladným chováním nejbližších osob. V tomto věku je chování nejbližších pro dítě největším vzorem.

Ve věku do 12 let je položen základ pro vnímání odpovědnosti, která se promítá do jednání, spolupráce, plnění úkolů a těmito aktivitami se dále rozvíjí. Je to též období vytváření a rozvoje sociálních vztahů a vazeb (k rodičům, prarodičům, vrstevníkům, starší generaci). Je velmi důležité, o jakou kvalitu sociálních vztahů jde, zda tyto vztahy přispívají k požadovanému sociálnímu vyzrání, které je předpokladem budoucí integrace do společnosti. Nejvíce záleží na kvalitě socializačních norem především v rodině a ve škole. Záleží, zda je to prostředí pozitivně podnětné a bezpečné pro formování hodnotového systému, hodnoty sama sebe, adekvátního sebevědomí, sociálních dovedností jednání a komunikování.

Období do 18 let (ale často i déle) je jedno z nejdynamičtějších, nejsložitějších a nejrozporupnějších období v životě člověka vůbec. Výrazně se zvyšuje vliv rodiny a školy. do popředí vystupuje vliv vrstevníků a kvalita trávení volného času. Je to období vzpoury, negativismu a kritičnosti, sklonu k napodobování, dokazování si svoji odvahy. Mladiství neradi přistupují na kompromisy, projevuje se u nich zvýšený radikalismus. To vše zvyšuje ohrožení šikanou, extremismem, návykovými látkami. Významná je úroveň

kvality výchovné práce ve školách, učilištích, výchovných ústavech pro mládež, zájmových klubech, kroužcích, mládežnických organizacích atd.

Období do 21 let je obdobím, kdy se vlivem zrání a nabývání zkušenosti postupně mění názorová sféra i postoj k okolnímu prostředí. Osobnost mladých dospělých se stabilizuje, vytvářejí se důležité hodnoty, v kontaktu s užším a širším prostředím se uplatňuje snaha po seberealizaci. Získává se nezávislost na dospělých a postupně dochází k adaptaci na požadavky společnosti. (Zoubková, Moulisová, 2004, str. 78-85)

3.2 Členění prevence kriminality podle cílové skupiny

A) Primární prevence

Primární prevencí rozumíme souhrn všech preventivních aktivit určených veškerému obyvatelstvu. Není důležité, zda se jedná o obyvatele celého státu, kraje nebo obce. Může se jednat i o celou demograficky vymezenou skupinu obyvatel, např. o muže, ženy nebo národnostní a etnickou menšinu. Primární prevence působí plošně na každého bez ohledu na stupeň zasažení kriminogenním prostředím nebo jednáním.

Primární prevence se snaží prostřednictvím hospodářské politiky, sociální politiky, kulturní politiky, právní politiky aj. působit na příčiny kriminality. Je v zájmu sociální prevence podporovat hospodářský vývoj v regionu, jelikož s tím je spjatá možnost vytvářením podmínek pro volnočasovou aktivitu mládeže např. dostatek hřišť pro různé věkové kategorie dětí nebo zájmových klubů apod.

Máli být primární prevence efektivní, je nutné, aby měla odbornou veřejností definovanou úroveň poskytovaných služeb, která splňuje zásady efektivní primární prevence a umožňuje dosažení maximální kvality a efektivitu preventivního působení.

Hlavními zásadami efektivní primární prevence jsou:

- 1) Kontinuita** - důraz je kladen na zachování kontinuity uvnitř programu (jednotlivá témata na sebe navazují a vzájemně se doplňují) i vně

programu (spolupráce s dalšími subjekty působícími v oblasti prevence užívání návykových látek).

- 2) **Cílenost** - dílčí aktivity a zvolené metody jsou přizpůsobeny dané cílové skupině a jejím specifikům a potřebám.
- 3) **Práce s malou skupinou** - jednotlivé aktivity jsou realizovány se skupinou maximálně 30 účastníků. Ve školním prostředí maximálně s jednou třídou.
- 4) **Komplexnost** - program se zaměřuje nejen na problematiku rizikového chování a problematiku užívání legálních i nelegálních návykových látek, ale i na rozvoj sociálních dovedností (schopnost čelit sociálnímu tlaku vrstevníků, posilování sebevědomí, komunikativní dovednosti, možnosti efektivního řešení problémů).
- 5) **Interaktivita** - program zahrnuje aktivní účast cílové skupiny s využitím různých forem práce se zapojením pokud možno všech účastníků.
- 6) **Flexibilita** - program reaguje na aktuální potřeby cílové skupiny, přizpůsobuje se novým trendům a technologiím v oblasti problematiky.
- 7) **Teoretická a praktická připravenost realizátora** - pracovník realizující program má základní teoretické znalosti z oblasti drogové problematiky a z problematiky rizikového chování a praktické dovednosti v práci s danou cílovou skupinou.
- 8) **Možnost kontaktu v odborném zařízení** - program nabízí v případě potřeby možnost kontaktu v odborném zařízení, v psychosociální síti služeb v daném regionu.
- 9) **Důraz na kontext primární prevence** - program je vytvořen na základě znalosti specifik a potřeb dané lokality, zahrnuje spolupráci s pedagogy, rodiči a nejbližším sociálním okolím cílové skupiny.
- 10) **Nabídka pozitivních alternativ** - program podporuje a nabízí aktivity vedoucí ke zdravému způsobu života bez návykových látek.
- 11) **Soustavnost** – efektivita stoupá, jestliže preventivní program je aplikovaný dlouhodobě a soustavně. Při jednorázových akcích je efektivita velmi omezena. (Nešpor, Csémy, 1999, str. 8-11)

B) Sekundární prevence

Preventivní aktivity sekundární prevence jsou orientovány na potenciální pachatele, na potenciální oběti a kriminogenní situace. Sekundární sociální prevence je adresována především kriminálně rizikovým skupinám, jako jsou děti bez náležitého dozoru, děti dopouštějící se záškoláctví, alkoholici a narkomani, žebráci, bezdomovci aj.

Sekundární sociální prevencí je i práce terénních sociálních asistentů, kteří se pohybují mezi ohroženou mládeží v jejich přirozeném prostředí (ulice, kluby, diskotéky, herny aj.)

Velmi důležitá je sekundární prevence zaměřená na předcházení vzniku krizových situací např. pohyb na nebezpečné křižovatce v silniční dopravě, pohyb v nádražní hale, kde se koncentrují kriminální živly, např. narkomani, zloději, prostitutky apod.

C) Terciární prevence

Terciární prevence je primárně zaměřena na předcházení recidivě u pachatele a viktimologické recidivě u oběti. Předpokládá tedy, že ke spáchání trestného činu došlo. U obětí půjde i o předcházení sekundární viktimizaci, o napravení následků trestného činu a o poskytnutí potřebné pomoci. U pachatelů půjde o jejich sociální integraci, kterou se zabývá penologie.

3.3 Členění prevence kriminality podle obsahového zaměření

A) Sociální prevence

Sociální prevence je v podstatě vytváření aktivit zaměřených na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek prostředí, které produkuje pachatele trestné činnosti. V praxi se jedná především o aktivity zaměřené na rizikové skupiny obyvatel, které vyžadují specializovanou péči a pomoc, zejména na ohrožené děti a problémovou mládež. Jedná se o sociálně patologické jevy např. prostituce, záškoláctví, extremistické skupiny, alkoholismus a jiné toxikomanie, gambling aj. K tomuto lze využít nejrůznější opatření, která z větší části spadají do sféry sociální politiky, především opatření zaměřená na rodinu, vzdělávání, výchovu nebo opatření

zdravotní. Speciálně se zaměřuje na problematiku socializace a sociální integrace. Do sociální prevence spadá i prevence závislostí.

Sociální prevence se dále dělí na:

1) Sociální prevenci primární, která je zaměřována na výchovné, vzdělávací, osvětové a poradenské aktivity pozitivně ovlivňující mládež a optimalizující životní podmínky mládeže. Spadá sem celá problematika vzdělávání romské mládeže a protidrogová prevence.

2) Sociální prevenci sekundární, která je zaměřována na:

a) včasnou identifikaci:

- potenciálních pachatelů s cílem dosáhnout intervence dříve než dojde ke spáchání trestného činu
- sociálně patologických jevů (drogové závislosti, záškoláctví, gamblerství, vandalismu, etnických konfliktů apod.)

b) cílené informační, poradenské a vzdělávací aktivity sociální péče vykonávané prostřednictvím poraden, linek důvěry, sociálních kurátorů pro mládež a streetworkerů, výchovných poradců na školách a protidrogových koordinátorů

3) Sociální prevenci terciární, která je zaměřována na:

a) ukládání a výkon trestů a ochranných opatření, zavádění sociální práce do trestní justice

b) informační, organizační, poradenské a sociální opatření motivovaných jednotlivců k jejich rehabilitaci do společnosti

B) Situační prevence

Situační prevence je v podstatě zaměřena na kriminalitu jako takovou, k odstraňování kriminogenních situací a omezování příležitostí k páchaní přestupků a trestních činů, V neposlední řadě slouží ke zvyšování pravděpodobnosti dopadení pachatele.

Teorie situační prevence vychází z poznatků, na jejichž základě je možno konstatovat, že některé druhy kriminality a jiných sociálně patologických jevů své časové a prostorové (místně příslušné) zákonitosti. Ve zkratce,

určitý typ kriminality se děje na určitém místě, v určitém prostředí a v určitém čase. Některá místa i části dne je pro páchaní trestné činnosti příznivější. Toto jsou faktory, ze kterých vychází situační prevence a proto je jim věnována pozornost.

Při aplikaci prostředků situační prevence se vychází z výše uvedených faktorů. Těmito prostředky může být zvýšení hlídkové služby příslušníků Policie ČR nebo Obecní policie v daném kritickém místě. Praxe ukázala, že osvědčeným prostředkem situační prevence je i zřízení policejní služebny v místě, kde pouhá dočasná přítomnost policejní hlídky prostě nestačí. Jedná se o obydlené části obcí a měst, kde místní obyvatelé potřebují a vyžadují nepřetržitou přítomnost policie 24 hodin denně. Viz příklad problémů v Matičnické ulici v Ústí nad Labem, kdy vybudování služebny Městské policie snížilo v této lokalitě kriminalitu na minimum, dalo by se říct, že problém s kriminalitou byl vyřešen. (Novotný, Zapletal, 2008, str. 191-196)

K dalším opatřením situační prevence patří opatření, která mají převážně technický charakter. Mezi ně patří např. zvýšení ochrany objektů, osob a věcí např. pomocí bezpečnostních zámků bezpečnostních dveří nebo fólií, mříží. Dále sem patří opatření provedená instalací poplachových zařízení, mechanické zabezpečení řadicí páky automobilu, používání imobilizéru. Je možno využít i služeb vrátných, recepčních, pracovníků soukromých bezpečnostních služeb apod.

Velmi důležitou částí situační prevence je přemístění ohrožených věcí na bezpečné místo, může se jednat o uložení peněz do banky nebo spořitelny, klenoty je vhodné ukládat např. do trezoru nebo sejfů. Umělecká díla je možno nahradit kopiemi, s motorovým vozidlem parkovat na hlídaných parkovištích nebo v garáži apod.

Do situační prevence také patří různá zákonná opatření, která stanoví kritéria získávání a držení střelných zbraní a střeliva, výbušnin, drog a jedů, Patří sem opatření na letištích včetně kontroly zavazadel, dále pak různé způsoby označování ohrožených věcí čímž se stěžuje jejich další prodej např. překupníkům a zvyšuje se riziko odhalení pachatele.

Součástí situační prevence se stal, v posledních letech stále více preferovaný způsob monitorování rizikových míst a objektů a tím je kamerový systém. Tento systém je vhodný k použití např. na rizikových

křižovatkách, k dohledu nad veřejným prostranstvím v místě kde je větší koncentrace lidí nebo naopak v místech kde po určité hodině je pohyb lidí minimální třeba parkoviště na sídlištích apod.

Kamerový systém se stal součástí ostrahy kulturních památek. Například v Praze na Karlově mostě vznikl celý systém ochrany této památky až po té, co vandal nebo vandalové poničili v roce 2007 vzácné sousoší sv. Kříže, tzv. Kalvárie. Při svém „řádění“ poškodili hebrejský nápis pocházející ze 17. století. Části poškozeného nápisu se později našli ve Vltavě.

C) Viktimologická prevence

Cílovou skupinou viktimologické prevence jsou především potenciální nebo skutečné oběti trestných činů. Tato prevence se soustřeďuje na bezpečné chování, které je směřováno na různé kriminogenní situace a současně na psychickou odolnost a připravenost potenciálních obětí. Jedná se o osvětovou činnost nebo různá poradenství např. právní, psychologické nebo technické, a to jak skupinové tak i pro jednotlivce. Patří sem např. fyzické kurzy sebeobrany, terapeutické a rehabilitační zacházení s obětí po útoku, dále sem patří prevence orientovaná na viktimologickou recidivu apod.

Viktimologická prevence při své činnosti využívá metod sociální i situační prevence na úrovni primární, sekundární a terciární, v závislosti na stupni ohrožení chráněného zájmu.

4. Prevence kriminality v podmínkách Městské policie hl. m. Prahy

4.1 Vznik Městské policie hl. m. Prahy

6. prosince 1991 schválila Česká národní rada zákon č.553 Sb., o obecní policii, čímž vznikla možnost obcím zřídit si v rámci své působnosti v rámci zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku obecní policii. Účinnost zákona byla stanovena od 1. ledna 1992. Jednalo se o tzv. národní zákon s platností pouze na území České republiky, tedy ne o zákon federální, který by byl účinný na území celé Česká a Slovenské federativní republiky. V souladu se zákonem č. 410/1992 Sb., o obcích a s výše uvedeným zákonem o obecní policii schválilo Zastupitelstvo hlavního města Prahy obecně závaznou vyhlášku č. 5/1992 , kterou s účinností od 11.05.1992 zřídilo Městskou policii. Tato vznikla primárně k řešení místních záležitostí veřejného pořádku, spadající do působnosti obce, tedy hlavního města Prahy.

Z počátku byl početní stav strážníků 87, kteří vykonávali hlídkovou službu ve spolupráci s příslušníky Policie ČR, místní oddělení Krakovská a to po dobu tří měsíců, kde byli začleněni ve čtyřdenním cyklu do pěších hlídek. Tato hlídková služba probíhala v prostředí centra hlavního města, v Praze 1. Převážná část této činnosti byla směřována do prostoru Václavského a Staroměstského náměstí, do Vrchlického sadů (zvaných „Šervůd“). Po skončení této praxe čekala strážníky ještě měsíční stáž u Pohotovostní motorizované jednotky (PMJ) Policie ČR, s celoměstskou působností. Příslušníci této jednotky vyjíždějí na telefonická oznámení v souvislosti s tísňovou linkou 158.

Takto připravené strážníky poté čekala samostatná hlídková služba, která se skládala převážně z dohledu nad veřejným pořádkem, nad dodržováním vyhlášek Magistrátu hl. m. Prahy a v omezené míře strážníci dohlíželi i na dodržování pravidel v silničním provozu v souvislosti s parkováním vozidel na pozemní komunikaci.

V současné době je Městská policie hl. m. Prahy (dále jen MP) moderním orgánem Magistrátu hl. m. Prahy, který je tvořen dvěma složkami, jež si nejsou navzájem podřízené a ve své činnosti jednají nezávisle. Tyto

složky mají společného nadřízeného, kterým je primátor hl. m. Prahy nebo pověřený člen Zastupitelstva hl. m. Prahy.⁸ Těmito složkami jsou Městská policie v kompetenci ředitele Městské policie (jedná se spojení výkonných a pomocných útvarů Městské policie) a Inspekce Městské policie.

Městská policie, která spadá pod svého ředitele, se dále organizačně člení na územní výkonné útvary Městské policie, jež se vnitřně člení na obvodní ředitelství (OŘ MP), detašovaná pracoviště a okrsky, celoměstské výkonné útvary, úseky ředitelství Městské policie řízené náměstkou ředitele Městské policie, vnitřně dále členěné na útvary a celoměstské výkonné útvary, a oddělení přímo řízená ředitelem Městské policie, viz Příloha č. 1.

4.2 Počátky a současnost prevence u Městské policie hl. m. Prahy

S postavením strážníka obecní policie, jako represivní složky samosprávy, je nepřímo spjata prevence kriminality a sociálně-patologických jevů, jelikož jeho pouhá přítomnost např. na ulici, v prostředku MHD apod., působí preventivně. Tzn., že se zcela oprávněně předpokládá, že v místě, kde se uniformovaný příslušník Obecní policie nebo příslušník Policie ČR pohybuje, klesne kriminalita na minimum, respektive, že kriminalita v daném místě zmizí úplně. Jsou známy případy, kdy přítomnost represivních orgánů nemá na protiprávní jednání vliv, pachatelům je jedno, že policie jejich chování sleduje a dokumentuje nebo dokonce proti nim zakročuje. Tímto mám na mysli např. řádění fanoušků při fotbalovém utkání nebo protestní demonstrace např. při zasedání Mezinárodního měnového fondu, akce ekologických aktivistů aj.

MP se poprvé ve své činnosti setkala s prevencí kriminality jako takovou v roce 1993. Tato činnost nebyla organizačně upravena a nebyla cílená. Jednalo se o náhodné a ojedinělé aktivity, kterými MP vyplňovala mezery v tehdejší vznikajícím systému primární prevence. Nepřestával tlak veřejnosti, zejména školských zařízení na vybudování organizovaného a cíleného systému, zaměřeného na prevenci kriminality a bezpečnosti v silničním provozu (BESIP).

---

⁸ §3, zákon ČNR č.553/1991 Sb., o obecní policii

V posledním čtvrtletí roku 1998 vznikl u MP první zárodek organizované skupiny, která fungovala v rámci právního a kontrolního oddělení MP se stanoveným personálním stavem 3 zaměstnanců (Příkaz ŘMP č.43/1998). Preventivní skupina se věnovala koncepčním otázkám prevence kriminality v hl. m. Praze, přípravě komplexního součinnostního programu prevence kriminality a tvorbě vlastních projektů prevence. (Stehlík, 2007 str. 4-7)

Na základě Usnesení rady hl. m. Prahy č. 914, pověřil ředitel MP svým Příkazem č.48/1998 výkonem funkce manažera prevence kriminality v hl. m. Praze vedoucího kanceláře ředitele MP. Především tato skutečnost, tj. vznik funkce manažera prevence kriminality v hl. m. Praze a aktivní zapojení MP do prevence kriminality, ovlivnila politiku činnosti MP v tomto oboru a nastínila nové možnosti její činnosti. MP měla proto v nadcházejícím období jedinečnou možnost ukázat, že není jen další represivní složkou, ale že dokáže působit i v tehdy nově vznikající a v našich podmínkách zatím nepřítel známé oblasti prevence kriminality.

Úkoly v oblasti prevence kriminality byly městským a obecním policiím výslovně svěřeny novelizací⁹ zákona o obecní policii s účinností od 1. ledna 2009. V novele je v § 2, stanoven upravený seznam a rozsah úkolů obecní policie a pod písmenem f je stanoven úkol v rámci prevence kriminality: „Obecní policie při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku a plnění dalších úkolů podle tohoto nebo zvláštního zákona se podílí na prevenci kriminality v obci“.¹⁰ Touto novou právní úpravou je jasně stanoven rozsah úkolů obecní policie, což je plně v souladu s požadavkem právní jistoty, jak samotných strážníků obecní policie, tak osob, vůči kterým realizují opatření, zákroky, úkony. Věcná působnost obecní policie je rozšířena dlouho očekávaným směrem.

Vznik samostatného oddělení prevence kriminality MP hl. m. Prahy se datuje od 1. ledna 2000, kdy se začalo cíleně věnovat prevenci kriminality a BESIPu v rozsahu cca 3 tematických programů:

- 1) BESIP pro I. stupeň základních škol.
- 2) Zásady bezpečného chování pro seniory.

---

⁹ Novelizace zákona č.553/1991 Sb. zákonem č. 274/2008 Sb.

¹⁰ Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii

4) Zásady bezpečného chování pro žáky I. stupně základních škol.

Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2002 byla činnost útvaru vnitřně rozčleněna na jednotlivé skupiny dle oslovovaných cílových skupin. Preventivní programy jsou od tohoto data realizovány pro následující cílové skupiny:

- 1) děti navštěvující mateřské školy**
- 2) žáky I. stupně základních škol**
- 3) žáky II. stupně základních škol**
- 4) studenty středních škol**
- 5) seniory a zdravotně postižené spoluobčany**
- 6) širokou veřejnost**

V roce 2007 došlo k reorganizaci útvaru, která vycházela z potřeby zefektivnění dopadu prevence rizikového chování, a to na útvar sociální a útvar situační prevence.

Útvar sociální prevence a Útvar situační prevence jsou specializované složky, jejichž základním úkolem je zapojení MP do preventivních aktivit organizovaných a koordinovaných hlavním městem Prahou, při této činnosti především:

- zpracovávají projekty prevence kriminality za celou MP hl. m. Prahy
- organizují a uskutečňují preventivní aktivity MP hl. m. Prahy
- koordinují své aktivity s aktivitami orgánů a organizací hl. m. Prahy a jiných organizací, zejména Policií ČR a nestátních neziskových organizací:
- metodicky řídí a koordinují činnost celoměstských útvarů MP při uskutečňování projektů prevence kriminality a při preventivních akcích

Součástí Útvaru prevence kriminality jsou Útulky pro opuštěná zvířata a odchyt (ÚPOZ), který je specializovaným útvarům MP a zajišťuje dočasné umístění nalezených a opuštěných zvířat na území hlavního města Prahy. Jedná se o útulky v Dolních Měcholupech a o útulek v Troji.

Útulěk v Dolních Měcholupech vznikl v roce 2003 a je specializován na odchyt a umístění toulavých koček. Součástí útulku je také kastrační program, který na území Prahy probíhá ve spolupráci s odbory životního prostředí městských částí, Městskou veterinární správou, Policií ČR, MP, občany a Magistrátem hl. m. V útulku byla vybudována Záchytná stanice pro jiná zvířata, sloužící ke krátkodobému umístění zvířat mimo psy a kočky. Do této stanice jsou umísťována zvířata, která jsou odchycena např. z bytů, kde se o ně nikdo nestará nebo odchycená nebezpečná zvířata, která svému majiteli utekla. Zvířata jsou zde ošetřena následně převezena a předána do smluvních nebo vrácena majiteli, jestliže se přihlásí. V současné době je kapacita útulku 200 koček vč. kastračního programu. V Praze se jedná o první městské zařízení, které splňuje náročné veterinární a chovatelské podmínky na moderní evropské úrovni, viz Příloha č. 2.

Útulěk v Tróji vznikl již v roce 1992. Nesl název „Psí domov“ a provozovala jej Liga na ochranu zvířat. Byl určen pouze pro opuštěné nebo zatoulané psy s kapacitou 50 psů. V roce 1993 přechází „Psí domov“ pod MP. Během krátké doby se podařilo kapacitu útulku zvětšit na 70 míst, zkvalitnila se také evidence psů. Ničivé povodně v roce 2002 si vyžádaly pouze materiální oběti. Žádné zvíře neuhynulo, včas se podařilo zde umístěné psy převést do útulku v Dolních Měcholupech a do jiných obdobných zařízeních. Dalším zajímavým projektem útulku v Tróji, je rozšíření o veterinární asanaci, která zajišťuje svoz uhynulých zvířat ze zájmových chovů a uhynulých zvířat nalezených na území hl. m. Prahy. Současná kapacita útulku je 174 míst, viz Příloha č. 3.

Útulky pro opuštěná zvířata prostřednictvím odchytové služby plní i jiné úkoly a služby nejen pro občany, ale i pro hlídky MP v terénu.

Mezi stěžejní úkoly patří např.:

- zajišťuje odchytové a asanační služby, na území hlavního města Prahy
- zajišťuje dočasné umístěných nalezených a opuštěných zvířat na území hlavního města Prahy

- neprodleně zajišťuje agresivní a zraněná zvířata, která napadla nebo ohrožovala člověka, s následným vyšetřením pro potřeby lékaře
- zajišťuje evidenci všech přijatých, umístěných, uhynulých, utracených a vypuštěných zvířat
- zajišťuje evidenci mikročipů a tetovacích čísel

4.3 Projekty a programy prevence kriminality

4.3.1 První projekt

Prvním projektem skupiny prevence kriminality se stal preventivní program s názvem „PREVENCE 2000“, který vznikl v úzké spolupráci s Policií ČR, Správou hl. m. Prahy. V rámci tohoto projektu byla činnost pracovníků skupiny rozdělena do několika oblastí preventivního působení:

A) Propagační, poradenská a informační činnost ve školských zařízeních

– MP zajišťovala preventivní činnost pro žáky a pedagogy na prvním i druhém stupni základních škol. Jednalo se tyto tematické okruhy:

- seznámení s činností a kompetencemi MP
- sociálně-patologické chování nezletilých a mladistvých (drobná majetková kriminalita, záškoláctví, graffiti, útoky z domova, projevy rasismu, patologické hráčství, šikana, toxikomanie, vandalismus aj.)
- dopravní výchova

Návštěvy strážníků MP ve školách měly kladný ohlas, celkem se uskutečnilo 21 besed. Témata byla přizpůsobena konkrétní věkové kategorii dětí. Besedy se vždy zúčastnilo 40 – 150 žáků. Dopravní výchova se díky „Dětským řidičským průkazům“ stala velmi oblíbená. Děti mohly získat svůj první „Řidičský průkaz“ po splnění různých úkolů s dopravní tematikou v rámci her a soutěží (např. jízda zručnosti na kole nebo koloběžce, test ze znalostí pravidel v silničním provozu a dopravních značek apod.) přímo ve škole za účasti strážníků MP. Ke zkvalitnění dopravní výchovy dětí byla pracovníky prevence kriminality zhotovena dvě mobilní dětská dopravní

hřiště v malé a velké variantě. Tato dětská dopravní hřiště měla premiéru při výuce bezpečného chování v silničním provozu, která proběhla v rámci výstavy hraček „Dětský sen 99“ v Praze – Letňanech, v říjnu 1999. Obdobná výstava se následně konala na Výstavišti Praha – Holešovice pod názvem „Fantasy 99“. Tyto výstavy navštívilo více jak 50 000 návštěvníků vč. dětí a v jejich průběhu bylo vydáno více jak 5 000 ks „Dětských řidičských průkazů“.

B) Osvětová, informační a poradenská činnost pro veřejnost – MP v této oblasti realizovala osvětovou a informační činnost pro občany s důrazem na oblast ochrany zdraví, majetku a bezpečného soužití pro seniory. Tato činnost byla pořádána v klubech a domovech důchodců. V roce 1999 proběhlo 38 besed se seniory, na kterých byly účastníkům informace, jak chránit svoji osobní bezpečnost, bezpečí domova, jak předcházet kapesním krádežím, zásady bezpečného chování např. při nákupech v tržnicích, obchodních centrech apod. Besed se zúčastnilo vždy 30 až 40 seniorů a besedy se setkaly s obrovským ohlasem, kdy někteří senioři je navštívili opakovaně. Ve spolupráci s Policií ČR skupina prevence MP realizovala projekt tzv. „Schránek důvěry“. V Praze bylo tehdy instalováno 5 ks schránek, konkrétně ve stanicích metra Muzeum, Háje, v objektu „Špalíček“ v dolní části Václavského náměstí a v budovách Úřadů městských částí Praha 6 a Praha 10. Občané schránky využívali nejenom k předávání podnětů a připomínek, ale ve stále větší míře do schránek občané vhadzovali nalezené osobní doklady.

C) Kulturně výchovné aktivity MP zaměřené na posílení důvěry v policejní složky – při této aktivitě strážníci MP stále častěji organizovali nejrůznější veřejné akce, které by prezentovaly a popularizovaly činnost MP. Cílem těchto aktivit, mnohdy za spolupráce se Zdravotnickou záchrannou službou hl. m. Prahy, s Hasičským záchranným sborem i s Policií ČR, byla snaha o přiblížení své činnosti jako služby obyvatelstvu a návštěvníkům hlavního města. Jako jedna z prvních kulturně-veřejných akcí je právem považovaná akce „Sejdeme se na Žofíně“, která se stala evergreenem preventivních aktivit MP na území hlavního města. Společně s výstavou „Bezpečí pro domov a auto“ zaznamenaly velký ohlas veřejnosti, vč.

sdělovacích prostředků a zúčastnilo se jich několik tisíc návštěvníků. Na základě těchto zkušeností se vedení MP rozhodlo v obdobných akcích pokračovat i v budoucnu.

4.3.2 Další projekty a programy prevence kriminality

Vzhledem k velkému úspěchu pilotního projektu a s tím spojených programů a preventivních akcí byly, za podpory magistrátu hl. m. Prahy a příspěvku z účelové dotace ze státního rozpočtu v rámci projektů prevence kriminality poskytnuté hl. m. Praze, realizovány další projekty a programy zaměřené na prevenci kriminality.

Jednalo se např. o projekty a programy:

- Stop kriminalitě páchané na seniorech a zdravotně postižených
- Praha – bezpečná metropole
- Bezpečí pro všechny
- Mobilní informační a poradenské centrum pro veřejnost
- Bezpečná Praha a Praha bez násilí
- Braňte se násilí a jiným činům
- Projekt MOSTY
- Setkání s Městskou policií hl. m. Prahy
- Celostátní seminář pracovníků městských a obecních policií zabývajících se prevencí
- Poplachový monitorovací systém pro školy
- Bezpečné chování dívek a žen v Praze

Projekt MOSTY

Vznik tohoto projektu sahá až do roku 2000. Založila jej Městská policie Ústí nad Labem. S přibývajícím časem se do projektu zapojily Městské police v Plzni, Jablonci nad Nisou a v Českých Budějovicích. Pražská Městská policie se aktivně zapojila v roce 2004. Jedná se o projekt přípravy preventivně výchovných programů pro děti a mládež ze sociálně slabých rodin a dětí a mládež, které vyrůstaly v málo podnětném prostředí. Konceptně je projekt Mosty celoroční projekt, kdy se strážníci těmito skupinám věnují a vytvářejí pro ně nespočet zajímavých tematicky

zaměřených programů, jejichž cílem je kladně působit, dalo by se říct, že změnit, napravit nevhodné návyky v chování, posílení sebedůvěry apod.

Součástí projektu je i vyvíjení aktivity na cílovou skupinu dětí, se snahou získání návyku na povinnosti, pravidelný režim, organizaci činnosti nebo aktivní využití volného času.¹¹

Strážníci z Útvaru prevence Městské policie hl. m. Prahy v rámci tohoto projektu dlouhodobě spolupracují s nestátními zařízeními náhradní rodinné péče Fondu ohrožených dětí KLOKÁNEK. Individuálním přístupem a připravenými preventivně výchovnými programy usilují strážníci o změny v nevhodných návycích chování, zvládnání svých problémů a získání sociálních dovedností. Eliminuje se tak možný výskyt závadového nebo jinak společensky nepřijatelného chování. Nejaktivnější děti se pak účastní zimního a letního zážitkového týdenního sportovního pobytu.

Projekt „Praha – bezpečná metropole“

Účelem tohoto projektu je rozšiřování již fungujících preventivních aktivit Městské policie hl. m. Prahy, tj. poskytování základních rad, informací k ochraně zdraví osob a majetku, bezpečného soužití a zvyšování právního vědomí občanů. Ve spolupráci s obvodními ředitelstvími MP hl. m. Prahy, úřady městských částí a MHMP byla realizována cílená primární prevence formou přednáškové činnosti především ve školských zařízeních na celém území hl. m. Prahy.

Cílová skupina – strážníci MP

Aktivita pracovníků Útvaru prevence kriminality se nezaměřuje jen na působení na občany vně MP. S přibývajícím nároky na strážníka obecní policie, roste i tlak na jeho profesní přípravu. Strážník musí nejenom znát zákony a vyhlášky, ale měl by si poradit při styku s veřejností, při běžné hlídkové činnosti. Strážník má umět poradit, poskytnout pomoc v situaci, která toto vyžaduje. Vždyť prevence kriminality je efektivní a účinná, když všichni strážníci, zejména ti ve výkonu služby na ulici, úzce spolupracují a plní stanovené úkoly v souladu se zákony.

---

¹¹Dostupné na: <http://www.mppraha.cz/prevence/dlouhodobě-aktivity/mosty.htm> [2011-11-25]

Proto pracovníci Útvaru prevence pořádají pro strážníky semináře, jejichž cílem je, zejména v oblasti situační prevence, vytvořit takové podmínky, aby strážníci uměli účinně odstranit závady a nedostatky a tím znemožnili vytváření prostředí k páčání trestné nebo jiné závadové činnosti. Během těchto seminářů jsou, především strážníci okrskáři, seznámeni se základními otázkami prevence kriminality a komunikace s občany. Strážníci si osvojují základní dovednosti v uvedených oblastech, čímž přispívají nejenom k pozitivně hodnocené spolupráci mezi MP a občany, ale i ke zlepšování bezpečnosti situace na území hl. m. Prahy.

Jelikož se při výkonu služby se strážníci setkávají s různými situacemi, které vyžadují okamžitou pomoc nebo zákrok, byla Útvarem prevence kriminality vytvořena nová témata přímo určená pro strážníky MP:

- Postup strážníka při přivolání k domácímu násilí
- Bezvědomí a neodkladná resuscitace
- Dopravní nehoda s následným požárem vozidla

V rámci těchto programů bylo za rok 2010 zrealizováno 143 výukových bloků v rozsahu 285 přednáškových hodin.

Během přednášek se strážníci učí, jak postupovat v případě, že se ke krizové situaci dostaví jako první ještě před příjezdem speciálních složek. Každodenní praxe ukazuje, že první, rozhodný a samozřejmě správný zákrok na místě mimořádné události, zásadním ovlivňuje konečné následky. Včasný zákrok může zachránit život, zdraví nebo zabránit vzniku větších škod na majetku.

Při těchto preventivních aktivitách je připravená simulovaná krizová situace tak, aby odpovídala co nejvíc reálným podmínkám. K nácviku jsou využíváni figuranti, umělá krev, je věrohodně „upraveno“ zranění, místo situace odpovídá konkrétní situaci.

4.4 Výkon služby jako prevence kriminality

V roce 2000 byly do organizačních celků Městské policie v rámci OŘ (rozepsat, zkratku do závorky) MP Praha 1 až 15 začleněny okrsky, tím byla

přenesena preference výkonu služby na nejnižší územní články, to znamená v tomto období na 288 samostatných celků (okrsků). Na teritoriu těchto okrsků jednotliví okrskáři organizují a vyvíjejí samostatnou činnost s konkrétní územní odpovědností nejen vůči MP a orgánům samosprávy, ale zejména pak vůči občanům žijícím a pracujícím v dané lokalitě a v neposlední řadě i turistům, kteří navštíví hl. m. Prahu.

V rámci jednotlivých okrscích jsou okrskářům vytvořeny velmi dobré organizační podmínky a logistické zabezpečení pro účinnější působení MP, zejména v oblasti veřejného pořádku. Novým důležitým prvkem, vyplývajícím z práce okrskáře, byla vlastní preventivní činnost v rámci primární prevence (besedy na školách, v domech seniorů, sportovní akce).

Starostové tzv. „malých“ městských částí se v některých případech na úkolování strážníků okrskářů přímo podílejí, významnou roli tak sehrává úzká spolupráce s orgány místní samosprávy. V každém případě přinesl tento způsob využívání výkonu služby MP pozitivní skutečnosti. Od počátku zavedení tohoto systému výkonu služby v roce 2000 získala a stále získává činnost jednotlivých okrskářů na kvalitě, neboť tito strážníci po určité době svého působení ve svěřených okrscích si již osvojili potřebnou místní a osobní znalost.

Činnost strážníků okrskářů doznává v převážné většině kladnou odezvu jak ze strany široké občanské veřejnosti, tak i ze strany orgánů územní samosprávy, Policie ČR, případně i jiných subjektů, jako jsou Pražské vodovody a kanalizace, a.s., ELTODO, Technická správa komunikací hl. m. Prahy, Kolektory Praha, a.s. a další.

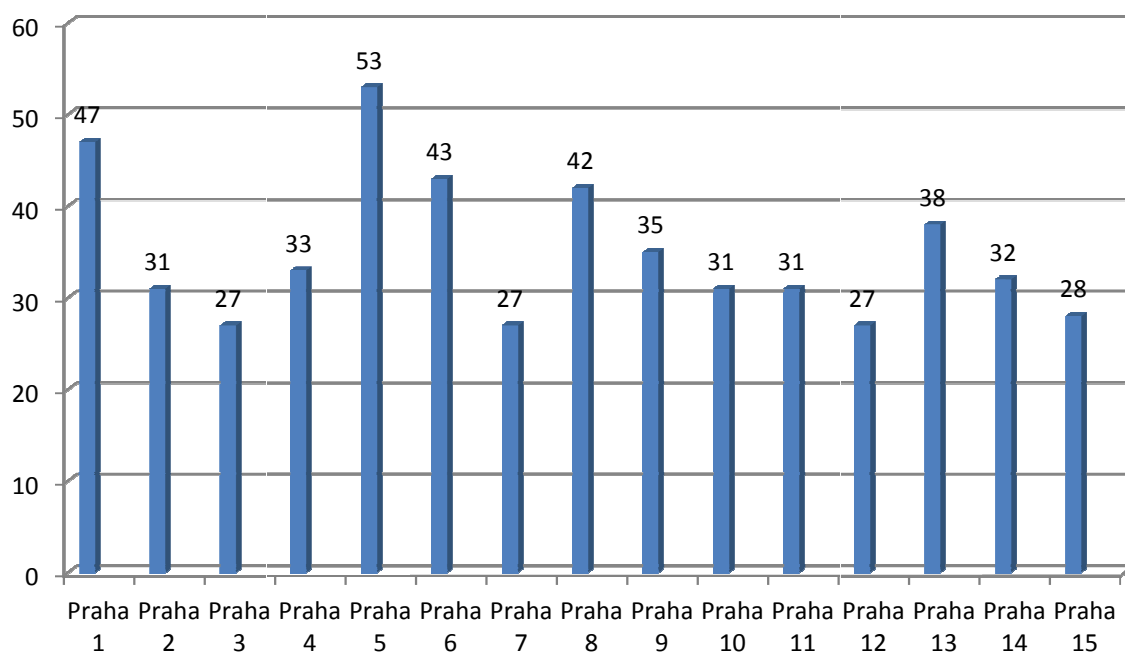
Celá řada obyvatel Prahy již zná „svého okrskáře“ a s důvěrou se na něj obrací se svými problémy, poznatky či skutečnostmi z okolí svého bydliště, které považuje za znepokojivé a vyžadující řešení. Se strážníky okrskáři a jejich činností je veřejnost seznamována více formami. V první řadě se jedná o vlastní přímý kontakt při výkonu služby v terénu tzv. „na ulici“, kdy v řadě lokalit již občané „svého“ okrskáře znají a neváhají se na něj obracet se svými problémy, které se jich samotných, nebo jejich okolí, přímo i nepřímo týkají. S prací strážníků okrskářů, jejich územním rozdělením a členěním okrsků jsou občané průběžně informováni nejenom prostřednictvím tištěných periodik, vydávaných jednotlivými městskými

částmi hl. m. Prahy, kde je jejich práce propagována a v řadě případů jsou uváděny i kontaktní adresy a telefonní spojení na okrskáře, případně zveřejněny i jejich fotografie, ale i prostřednictvím internetu, zde na www stránkách městských částí jsou tyto údaje dostupné prakticky nepřetržitě. Další využívanou formou jsou informační letáky, „kalendáříky“ a vizitky, předávané občanům buď distribucí do domácností, nebo osobně v rámci uskutečněného kontaktu.

Občané mají možnost seznámit se s okrskáři osobně na různých setkáních, organizovaných úřady městských částí. Starší obyvatelé na besedách v domovech seniorů a školní mládež, pak na preventivních akcích uskutečňovaných ve školských zařízeních.

V rámci dohledu nad bezpečností v silničním provozu je ze strany MP věnována stálá pozornost zejména dětem školního věku. K zajištění jejich bezpečného přecházení komunikací, je v době před zahájením školní výuky a po jejím ukončení, v každý pracovní den zajišťován strážníky dohled nad přechody v blízkosti základních škol. V současné době je takto v rámci hl. m. Prahy obsazováno MP stabilně více než 200 nejnebezpečnějších přechodů pro chodce.

Graf č. 2: Počet strážníků okrskářů na Obvodních ředitelstvích ke dni 31.12.2010

Zdroj: Městská policie hl. m. Prahy, Oddělení komunikace s veřejností

Školní policie

V roce 2008 byl zahájen projekt „Školní policie“. V rámci něhož strážníci MP při výkonu služby preventivně působí v blízkosti vytipovaných Základních škol. Dohled je zaměřený na zvýšení ochrany žáků prvního stupně, především nejnižších ročníků:

- před negativními vlivy, které ohrožují školáky v době bezprostředně po skončení vyučování, kdy nejsou pod dozorem pedagogických pracovníků ani rodičů (např. dealeři drog, různí devianti, skupiny závadové mládeže aj.).
- na jejich bezpečnost v souvislosti s provozem na pozemních komunikacích vč. přecházení přes vozovku na přechodech pro chodce

Při realizaci tohoto projektu MP úzce spolupracuje s vedením příslušných škol a o výkonu dohledu je vedení škol informováno vč. problémů, které se v blízkosti školy vyskytují nebo vyskytnou.

4.5 Útvar sociální prevence Městské policie hl. m. Prahy

Jak již bylo uvedeno, samostatný Útvar sociální prevence (ÚSoP) vznikl v roce 2007. Ve své činnosti se specializuje na sociální prevenci, převážně formou přednášek a veřejně prezentačních akcí.

Při realizaci konkrétních preventivních programů spolupracují pracovníci ÚSoP s mnoha organizacemi a institucemi nejenom ze státní správy a samosprávy, ale i z oblasti nestátních neziskových organizací. Vhodným příkladem je spolupráce s Probační a mediační službou při tvorbě a zajištění vhodných programů pro mladistvé, které lze se souhlasem mladistvého uložit již v rámci přípravného řízení. Výsledek této činnosti je poté zohledňován i v dalším průběhu řízení s mladistvým.

Cílové skupiny pro prevenci kriminality formou přednášek tvoří:

A) Děti mateřských škol - cílem prevence u dětí v předškolním věku, je v první řadě zakotvit v jejich myslích, že zdraví je důležitá životní hodnota, kterou je třeba chránit a uvědomovat si možná nebezpečí a možnosti, jak se těmto nebezpečím vyhnout nebo jim předcházet

B) Děti a mládež všech druhů základních škol (vč. speciálních) – cílem prevence je u dětí zdokonalovat dokonalosti jak chránit své zdraví a rozvíjet sociální dovednosti, v první řadě v navazování vztahů mimo rodinu, ve schopnosti socializace, dovednosti rozhodnout se, efektivně řešit konflikty, zvyšování sebevědomí apod. Současně jsou předávány důležité informace o škodlivosti alkoholu a tabákových výrobků, včetně vymezení základních pravidel týkajících se užívání těchto látek. Důležité, v současné době stále více aktuální, místo zde mají programy primární prevence cílené na problematiku návykových látek, jejich účinky a rizika spojená s jejich užíváním. Úmyslem je vytvořit povědomí o nepříznivých zdravotních a sociálních důsledcích spojených s užíváním návykových látek.

C) Studenti středních škol, středních odborných škol a gymnázií - __cílem prevence u této cílové skupiny je podpořit žádoucí prosociální postoje a normy, nabízet vhodné alternativy trávení volného času, nabídnout možnosti k řešení rizikových situací.

D) Děti a mládež z dětských domovů a speciálních zařízení – cílem prevence u této skupiny je vhodnými prostředky zvyšovat sebevědomí, naučit děti správné socializační návyky a jakým způsobem čelit sociálnímu tlaku. Samozřejmostí je předávání informací o škodlivosti užívání alkoholu, kouření a drog, včetně výčet aktuálních rizik spojených s jejich užíváním.

E) Senioři

F) Zdravotně a tělesně postižení občané (zrakově a sluchově postižení občané)

G) Široká veřejnost, neorganizovaná mládež - cílem primární prevence u dospělé populace je podávání objektivních informací z oblasti chování vč. poradenství nejenom situační prevence, ale i v zajišťování volnočasových aktivit pro mládež, zejména pro tzv. neorganizovanou.

4.6.1 Preventivní programy Útvaru sociální prevence

A) Mateřské školy

Programy pro MŠ:

- Bezpečné chování – „Medvídek Brumla ve městě“
- Bezpečné chování – „Medvídek Brumla v MHD“
- Bezpečné chování – „Medvídek Brumla a pes“
- Dopravní výchova pro MŠ

Strážníci pro děti z této věkové kategorie pojali prezentovat prevenci hravou formou, s ohledem na věk předškolních dětí. Proto přišli s obrázkovým seriálem „Medvídek Brumla“. Tento program probíhá již od roku 2001 a je zpravidla zajišťován dvěma pracovníky prevence. Hlavní postavou je medvídek Brumla, který uteče ze školky a na své cestě se dostává do různých situací. Program je rozdělen do dvou částí. V první části přednášející vypráví příběh medvídky a při tom malým posluchačem názorně ukazuje obrázky z medvídkovy cesty.

V následující části druhý přednášející jednotlivé obrázky s konkrétní situací rozebírá zvlášť a snaží se o aktivní zapojení dětí. Děti sami popisují cestu medvídky, a podle obrázků situací charakterizují jeho chování a snaží se jeho vyhodnocení, zda jednal správně či nikoli.

Z rizikových situací je prezentováno bezpečné přecházení přes vozovku, chování chodce na chodníku, jak se chovat při kontaktu s neznámými lidmi a také jak se mají zachovat, když naleznou odhozenou injekční stříkačku, když se ztratí apod.

V období od roku 2008 do 2011 pracovníci Útvaru sociální prevence při preventivních přednáškách v MŠ v rámci projektu „Medvídek Brumla“, který se skládá z částí „Medvídek Brumla ve městě“, „Medvídek Brumla v MHD“ a „Medvídek Brumla a pes“, oslovili celkem 29 559 dětí, během 953 přednášek v celkovém trvání 1 373 hodin.

B) První stupeň ZŠ

Této věkové kategorii je věnována pracovníky ÚSoP zvýšená pozornost. Jedná se o cílovou skupinu, u které vhodně zvolené preventivní aktivity bývají dětmi velmi dobře vnímány. U dětí z prvních ročníků se

provádí i preventivní program, určený pro děti z MŠ – „Medvídek Brumla ve městě“. V druhých až pátých ročnících se pracovníci ÚSoP již konkrétněji zaměřují na problematiku bezpečného chování. V rámci programu „Bezpečné chování“ jsou děti seznamováni se situacemi:

- sám doma
- sám na ulici
- jak telefonovat, když jsem sám doma
- jak jednat při setkání s cizími lidmi
- jak se chovat, když jsem svědkem trestného činu
- jak se zachovat, když uvidím odhozenou injekční stříkačku
- jak se zachovat, když mi někdo ubližuje
- jak se zachovat, když někdo ubližuje druhým
- jak se chovat v přírodě
- jak být všímavý ke svému okolí

Děti jsou s touto problematikou seznamovány výkladovou formou, která je prováděna zpravidla dvěma přednášejícími, kteří se střídají. Úvodem je krátce představena MP. Přednášející ve výkladové části vhodně zvolenými otázkami nebo formou hry, zapojují děti do programu. Nejde o přednášku v pravém slova smyslu, spíš o diskuzi na dané téma s vysvětlením vhodného postupu. Přednášející se neustále přesvědčuje, zda děti problematiku chápou, zda rozumí navrhovanému postupu apod.

Součástí preventivních aktivit pro žáky I. stupně ZŠ je také „Dopravní výchova“, zaměřená na „Zásady bezpečného chování dětí v silničním provozu“. Jedná se o např.:

- povinnosti chodce na chodníku
- přecházení vozovky na přechodu pro chodce
- přecházení vozovka mimo přechod
- před jakými vozidly nemá chodec přednost
- chůze po silnici kde není chodník
- povinnosti cyklisty v silničním provozu
- vybavení jízdního kola
- dopravní značky

Tuto preventivní aktivitu provádějí pracovníci ÚSoP v souladu se stanovisky BESIPu a v souladu se zákonem o provozu na pozemních komunikacích.¹² Cílem preventivní aktivity je působení děti takovým způsobem, aby si uvědomily, že i jako chodci nebo cyklisti mají zákonné povinnosti. Metodika je zpracována přísně podle příslušných norem, dětem jsou prezentovány různé dopravní situace formou kartiček s vyobrazením situace. Dopravní výchova je rozdělena do teoretické a praktické části. Na závěr té teoretické, která je v trvání obvykle 45 minut, je dětem předložen test, ve kterém jsou otázky zaměřené na povinnosti chodce a cyklisty.

Praktická část „Dopravní výchovy“ se, při vhodných klimatických podmínkách, převážně v letním období, provádí na dětském mobilním hřišti MP, které pracovníci ÚSoP instalují ve venkovních prostorech školy. Tato část „Dopravní výchovy“ je u dětí zvláště oblíbená. Děti si zde osvojují základní dovednosti a návyk potřebné pro bezpečný pohyb v silničním provozu.

U starších ročníků z cílové skupiny (4. a 5. třída) se osvědčila výuka zásad první pomoci při úrazu chodců nebo cyklistů v souvislosti s pohybem v silničním provozu. Tato preventivní aktivita je formou přednášky s následnou diskuzí a názornými ukázkami jednotlivých postupů při konkrétním zranění nebo v konkrétní situaci. Velký důraz je zde kladen na to, aby si děti, jestliže se dostanou do takové krizové situace, „zachovaly chladnou hlavu“ a byly schopné zavolat první pomoc buď telefonem, jestliže jej mají k dispozici, nebo byly schopné vyhledat pomoc. Součástí je i praktická ukázka ošetření některých zranění. Tato část je interaktivní a dětmi také oblíbená.

V období od roku 2008 do 2011 pracovníci ÚSoP při preventivních aktivitách na I.stupni ZŠ oslovili celkem 159 968 dětí, během 6 011 přednášek, v celkovém trvání 10 287 hodin.

C) Druhý stupeň ZŠ

Při přípravě preventivních aktivit určených pro děti z této cílové skupiny je třeba brát v úvahu nejenom fakt, že tyto děti mají „ke všemu“

---

¹² Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

velmi kritický přístup, jsou nedůvěřivé a ve většině případů je nesnadné je oslovit a hlavně vzbudit zájem o preventivní program. Z pedagogického hlediska je potřeba děti správně motivovat, získat jejich zájem o předkládanou problematiku, je třeba je zaujmout a tím zvýšit účinnost vzdělávacího a výchovného procesu. Prevence kriminality ve své podstatě je právě tímto procesem. Ovšem získání vhodné motivace je třeba u každé skupiny, jež je cílem preventivní aktivity.

V případě této skupiny dětí je třeba, aby přednášející nejenom, že měli perfektní přípravu, ale je třeba, aby byli schopni improvizovat a byli připraveni odpovídat na neočekávané otázky a byli schopni „operativně“ přizpůsobovat výklad, avšak je třeba neodklánět se od probíraného tématu. Žáci II. stupně jsou, oproti žákům I. stupně, mnohdy značně rozdílní ve svých znalostech a schopnostech vnímání světa kolem sebe. Vždy je třeba výklad upravit tak, aby danou problematiku pochopili všichni žáci.

Během preventivních aktivit jsou děti de-facto uvedeny do problematiky nebezpečí sociálně patologických jevů (rizikového chování), a dále do obecných zásad bezpečného chování a jsou během tohoto podrobně informováni:

- o postavení a úkolech obecní (městské) policie
- o bezpečném chování při styku s cizími lidmi
- o případném styku s drogově závislými
- o tom, jak se zachovat v případech, kdy jsou obětí nebo svědkem trestného činu

Součástí preventivních aktivit v této cílové skupině, je působení cílené působení na žáky z nejvyšších ročníků (8. a 9. třídy) ve věci problematiky jednotlivých sociálně patologických jevů, je hlavním cílem to, aby si děti uvědomily jejich nebezpečnost. Základní problematikou je problém mezilidských vztahů a v souvislosti s nimi jevy, které se dají obecně charakterizovat jedním slovem – šikana. Při přednáškách na toto téma jsou žáci na úvod seznámeni s některými pojmy z Listiny práv a svobod, zejména právo na život, lidská důstojnost atd. Děti jsou uvedeny do probíraného problému, kde jim přednášející vysvětlí rozdíly mezi šikanou a spáchaným trestným činem, kdy je jim tento rozdíl na příkladech prezentován, vč.

zvýraznění společných znaků, které tato jednání mají. Samozřejmě je zde prezentováno nejenom, že šikana může být organizovanou dětskou trestnou činností, ale děti se dozví i konce šikanozního chování agresorů, a to jak z pohledu oběti, tak i z pohledu agresora nebo agresorů.

Během tohoto preventivního programu je apelováno na „sílu kolektivu“, kamarádství. Je překvapivé, že pojmy „empatie“, „kompromis“ a „etika“ jsou pro nemálo dětí naprosto neznámé výrazy. Některé děti je slyšely poprvé, což je zarážející a zároveň překvapivě a smutné. Proto jsou tato pojmy podrobně vysvětlovány vč. obecných norem slušného chování.

Při realizaci programu zaměřeného na problematiku užívání omamných a návykových látek a jedů (drog) pracovníci ÚSoP úzce spolupracují s příslušníky Národní protidrogové centrály Policie ČR. Samozřejmou preventivní aktivitou u dětí této cílové skupiny je dopravní výchova, která se zaměřuje na „Zásady bezpečného chování dětí v silničním provozu“.

V období od roku 2008 do 2011 pracovníci ÚSoP při preventivních aktivitách na II. stupni ZŠ oslovili celkem 48 817 dětí, během 1 917 přednášek, v celkovém trvání 4 294 hodin, viz Přílohy č. 5-7.

5. Kriminalita mládeže v Praze v letech 2008-2011 a preventivně výchovné aktivity

Policejní prezidium České republiky vede celorepublikové statistické výkazy kriminality. Tyto statistické výkazy jsou rozpracovány dle jednotlivých krajů a obsahují kategorie, dle spáchaných trestných činů. Sledovat tak můžeme údaje za vraždy, násilné činy, mravnostní činy, krádeže vloupáním, krádeže prosté, majetkové činy, ostatní kriminální činy, zbývající kriminalita, hospodářské činy a obecná kriminalita.

Pod násilné činy zahrnujeme, např. loupeže, úmyslné ublížení na zdraví, nebezpečné vyhrožování, vydírání, porušování domovní svobody. Mezi mravnostní činy řadíme, např. znásilnění, pohlavní zneužívání. Krádeže vloupáním jsou rozlišovány dle místa, kde k činu došlo, např. krádeže

vloupáním do obchodů, restaurací, hostinců, kiosků, do bytů, škol, chat, domů a ostatních objektů. Krádeže prosté jsou pak, např. krádeže kapesní, na jiných osobách, motorových vozidel, krádeže v bytech, jiných objektech. Majetkové činy je např. poškozování cizí věci, podvod, zatajení věci. Ostatní kriminální činy zahrnují, např. sprejerství, výtržnictví, nedovolená výroba a držení omamných látek a jedů, maření výkonu úředního rozhodnutí, požáry, překup a přechovávání. Do zbývající kriminality patří, např. dopravní nehody z nedbalosti, ohrožení pod vlivem návykové látky, šíření poplašné zprávy. Do hospodářských činů řadíme, např. ochranu měny, neoprávněné držení platební karty.

Ve statistických výkazech jsou uváděny počty zjištěných a objasněných skutků, zvláště jsou uvedeny kategorie spáchání činů pod vlivem (a z toho pod vlivem alkoholu), činy spáchané recidivisty, dále pak čin spáchané nezletilými (věková hranice 1-14 let) a činy spáchané mladistvými (ve věku 15-17 let). Dále pak zde najdeme údaje o počtu stíhaných, vyšetřovaných osob (recidivistů, mladistvých, nezletilých a žen). Dalším údajem jsou pak čísla vykazující výši škody v tis. Kč.

Útvar sociální prevence Městské policie hl. m. Prahy má zpracován přehled aktivit za jednotlivé kalendářní roky a to v mateřských školách, základních školách I. stupeň, základních školách II. stupeň, Gymnázií, středních školách a učňovských zařízeních, vyšších odborných školách a vysokých školách. Z těchto přehledů aktivit je možno čerpat údaje o počtu přednášek, počtu hodin přímého preventivního působení, resp. odpřednášených hodin a počtu oslovených jedinců. Každoročně jsou cílové skupiny preventivně výchovných aktivit stejné, ale odlišují se v konkrétních programech.

Pro účely této bakalářské práce byly vybrány údaje ze statistických výkazů Policejního prezidia v letech 2008-2011 vztahující se k činům spáchaných nezletilými pachateli a mladistvými pachateli na území hl. m. Prahy a dále pak údaje ze statistických výkazů Útvaru sociální prevence Městské policie hl. m. Prahy. V jednotlivých letech byly vybrány pro účely této práce skutky páchané osobami ve věku 1-17 let a je tak nastíněn jejich vývoj, včetně preventivně výchovných aktivit Městské policie hl. m. Prahy.

5.1 Kriminalita mládeže na území hl. m. Prahy a preventivně výchovné aktivity Městské policie hl. m. Prahy v roce 2008

V roce 2008 bylo na území hl. m. Prahy spácháno celkem 531 evidovaných skutků osobami ve věku 1-17 let.

Z uvedeného počtu skutků spáchaných osobami ve věku 1-17 let bylo, např.:

- 33 loupeží (z toho 10 skutků spácháno osobami nezletilými ve věku 1-14 let)
- 20 úmyslné ublížení na zdraví (z toho 8 skutků spácháno osobami nezletilými ve věku 1-14 let)
- 11 vydírání (z toho 4 skutky spáchány osobami ve věku 1-14 let)
- 9 pohlavní zneužívání (z toho 3 skutky spáchány osobami ve věku do 14 let)
- 19 krádeží vloupáním do bytů (z toho 16 skutků spáchaných mladistvými ve věku 15-17 let)
- 14 krádeží do ostatních objektů (z toho 9 skutků spáchaných mladistvými ve věku 15-17 let)
- 19 kapesních krádeží (z toho 11 skutků spáchaných osobami ve věku do 14-ti let)
- 32 krádeží jiných na osobách (z toho 18 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 20 krádeží motorových vozidel (z toho 17 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 26 krádeží věcí z automobilů (z toho 23 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 16 krádeží v bytech (z toho 12 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 39 krádeží v jiných objektech (z toho 24 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 30 podvodů (z toho 29 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 21 výtržnictví (z toho 10 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)

- 73 sprejerství (z toho 33 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 17 nedovolené výroby a držení omamných látek a jedů (z toho 10 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 10 dopravní nehody z nedbalosti (z toho 10 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 8 neoprávněné držení platební karty (z toho 7 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)¹³

V roce 2008 bylo Útvarem sociální prevence Městské policie hl. m. Prahy celkem uskutečněno 2 355 přednášek v rozsahu 6 334 odpřednášených hodin. Osloveno bylo 65 126 osob a navštíveno bylo 397 školských zařízení. V mateřských školách byly preventivní aktivity zaměřeny na bezpečné chování ve městě, v MHD a se psy. V základních školách na I. stupni byly preventivně výchovné aktivity zaměřeny na dopravní výchovu, prevenci úrazovosti a bezpečné chování. Na druhém stupni základních škol pak došlo k zaměření na základy první pomoci, bezpečné chování v elektronickém světě a za zmínku stojí preventivně výchovný program s názvem: „Ne pachatel provinění, ne obětí znásilnění“ Tento program byl rovněž zařazen v rámci preventivně výchovných aktivit na gymnáziích, středních školách a učilištích, viz Příloha č. 4.

5.2 Kriminalita mládeže na území hl. m. Prahy a preventivně výchovné aktivity Městské policie hl. m. Prahy v roce 2009

V roce 2009 bylo na území hl. m. Prahy spácháno celkem 449 evidovaných skutků osobami ve věku 1-17 let.

Z uvedeného počtu skutků spáchaných osobami ve věku 1-17 let bylo, např.:

- 61 loupeží (z toho 10 skutků spácháno osobami nezletilými ve věku 1-14 let)
- 23 úmyslné ublížení na zdraví (z toho 8 skutků spácháno osobami nezletilými ve věku 1-14 let)

---

¹³ Policejní prezídium, Statistický přehled kriminality 2008

- 6 vydírání (z toho 3 skutky spáchaný osobami ve věku 1-14 let)
- 4 pohlavní zneužívání (z toho 2 skutky spáchaný osobami ve věku do 14 let)
- 3 krádeží vloupáním do bytů (z toho 3 skutků spáchaných mladistvými ve věku 15-17 let)
- 7 krádeží do ostatních objektů (z toho 4 skutků spáchaných mladistvými ve věku 15-17 let)
- 19 kapesních krádeží (z toho 7 skutků spáchaných osobami ve věku do 14 let)
- 32 krádeží jiných na osobách (z toho 12 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 13 krádeží motorových vozidel (z toho všechny skutky spáchaly osoby ve věku 15-17 let)
- 6 krádeží věcí z automobilů (z toho 5 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 14 krádeží v bytech (z toho 9 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 28 krádeží v jiných objektech (z toho 18 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 0 podvodů
- 17 výtržnictví (z toho 11 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 41 sprejství (z toho 21 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 14 nedovolené výroby a držení omamných látek a jedů (z toho 10 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 10 dopravní nehody z nedbalosti (z toho 9 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 11 neoprávněné držení platební karty (z toho 8 skutků spáchaných osobami ve věku do 14 let)¹⁴

---

¹⁴ Policejní prezídium, Statistický přehled kriminality 2009

V roce 2009 bylo Útvarem sociální prevence Městské policie hl. m. Prahy celkem uskutečněno 2 460 přednášek v rozsahu 3 749 odpřednášených hodin. Osloveno bylo 62 971 osob a navštíveno bylo 368 školských zařízení. V mateřských školách byly preventivní aktivity zaměřeny na bezpečné chování ve městě, v MHD a se psy. V základních školách na I. stupni byly preventivně výchovné aktivity zaměřeny na dopravní výchovu, prevenci úrazovosti a bezpečné chování. Na druhém stupni základních škol pak došlo k zaměření na základy první pomoci, bezpečné chování v elektronickém světě v souvislosti s „kyberšikanou“ a pokračoval preventivně výchovný program s názvem: „Ne pachatel provinění, ne obětí znásilnění“. Velkou pozornost si zasloužil program „Informatika pro seniory,“ pořádaný při aktivitách určených pro vysoké školy, seniory a širokou veřejnost, viz Příloha č. 5.

5.3 Kriminalita mládeže na území hl. m. Prahy a preventivně výchovné aktivity Městské policie hl. m. Prahy v roce 2010

V roce 2010 bylo na území hl. m. Prahy spácháno celkem 372 evidovaných skutků osobami ve věku 1-17 let.

Z uvedeného počtu skutků spáchaných osobami ve věku 1-17 let bylo, např.:

- 45 loupeží (z toho 33 skutků spácháno osobami ve věku 15-17 let)
- 28 úmyslné ublížení na zdraví (z toho 11 skutků spácháno osobami nezletilými ve věku 1-14 let)
- 5 vydírání (z toho 2 skutky spáchány osobami ve věku 1-14 let)
- 2 pohlavní zneužívání (z toho 0 skutků spácháno osobami ve věku do 14 let)
- 5 krádeží vloupáním do bytů (z toho 4 skutky spáchány mladistvými ve věku 15-17 let)
- 11 krádeží vloupáním do ostatních objektů (z toho 8 skutků spáchaných mladistvými ve věku 15-17 let)
- 27 kapesních krádeží (z toho 6 skutků spáchaných osobami ve věku do 14 let)
- 30 krádeží jiných na osobách (z toho 15 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)

- 14 krádeží motorových vozidel (z toho 12 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 6 krádeží věcí z automobilů (z toho 5 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 6 krádeží v bytech (z toho 3 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 26 krádeží v jiných objektech (z toho 17 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 8 podvodů (z toho 7 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 12 výtržnictví (z toho 8 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 27 sprejerství (z toho 14 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 1 nedovolené výroby a držení omamných látek a jedů (z toho 1 skutek spáchaný osobou ve věku 15-17 let)
- 3 dopravní nehody z nedbalosti (z toho 3 skutky spáchané osobami ve věku 15-17 let)
- 44 neoprávněné držení platební karty (z toho 43 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)¹⁵

V roce 2010 bylo Útvarem sociální prevence Městské policie hl. m. Prahy celkem uskutečněno 2 629 přednášek v rozsahu 4 294 odpřednášených hodin. Osloveno bylo 62 094 osob. V mateřských školách byly preventivní aktivity zaměřeny na bezpečné chování ve městě, v MHD a se psy a také na základy dopravní výchovy aplikované formou dopravního hřiště pro MŠ. V základních školách na I. stupni byly preventivně výchovné aktivity zaměřeny na dopravní výchovu, prevenci úrazovosti a bezpečné chování a dále na základy poskytování první pomoci. Na druhém stupni základních škol pak došlo k zaměření na základy první pomoci, bezpečné chování v elektronickém světě v souvislosti s „kyberšikanou“ a ověřený preventivně výchovný program s názvem: „Ne pachatel provinění, ne obětí znásilnění“. V preventivní aktivitě pro střední školy a odborná učiliště přichází Útvar sociální prevence s programy „Zdravotní výchova - poskytování první

---

¹⁵ Policejní prezídium, Statistický přehled kriminality 2010

pomoci“ a „Požární prevence“. Velkou pozornost si zasloužily programy „Informatika pro seniory - počítačová gramotnost“ s programem „Výuka sebeobrany - Metropolitní univerzita“, pořádané při aktivitách určených pro vysoké školy, seniory a širokou veřejnost, viz Příloha č. 6.

5.4 Kriminalita mládeže na území hl. m. Prahy a preventivně výchovné aktivity Městské policie hl. m. Prahy v roce 2011

V roce 2011 bylo na území hl. m. Prahy spácháno celkem 475 evidovaných skutků osobami ve věku 1-17 let.

Z uvedeného počtu skutků spáchaných osobami ve věku 1-17 let bylo, např.:

- 49 loupeží (z toho 36 skutků spácháno osobami ve věku 15-17 let)
- 31 úmyslné ublížení na zdraví (z toho 12 skutků spácháno osobami nezletilými ve věku 1-14 let)
- 13 vydírání (z toho 9 skutků spácháno osobami ve věku 1-14 let)
- 18 pohlavní zneužívání (z toho 4 skutky spáchány osobami ve věku do 14 let)
- 9 krádeží vloupáním do bytů (z toho 6 skutků spáchaných mladistvými ve věku 15-17 let)
- 17 krádeží vloupáním do ostatních objektů (z toho 12 skutků spáchaných mladistvými ve věku 15-17 let)
- 15 kapesních krádeží (z toho 5 skutků spáchaných osobami ve věku do 14 let)
- 39 krádeží jiných na osobách (z toho 28 skutků spáchaných osobami ve věku do 14 let)
- 7 krádeží motorových vozidel (z toho 6 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 35 krádeží věcí z automobilů (z toho 34 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 13 krádeží v bytech (z toho 11 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 38 krádeží v jiných objektech (z toho 28 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)

- 1 podvodů (z toho 1 skutek spáchaný osobou ve věku 15-17 let)
- 20 výtržnictví (z toho 13 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 21 sprejerství (z toho 18 skutků spáchaných osobami ve věku 15-17 let)
- 2 nedovolené výroby a držení omamných látek a jedů (z toho 2 skutek spáchaný osobou ve věku 15-17 let)
- 3 dopravní nehody z nedbalosti (z toho 3 skutky spáchané osobami ve věku 15-17 let)
- 6 neoprávněné držení platební karty (z toho 3 skutky spáchané osobami ve věku 15-17 let)¹⁶

V roce 2011 bylo Útvarem sociální prevence Městské policie hl. m. Prahy celkem uskutečněno 3 000 přednášek v rozsahu 4 969 odpřednášených hodin. Osloveno bylo 91 991 osob. V mateřských školách byly preventivní aktivity zaměřeny na bezpečné chování ve městě, v MHD a se psy a také na základy dopravní výchovy aplikované formou dopravního hřiště pro MŠ. V základních školách na I. stupni byly preventivně výchovné aktivity zaměřeny na dopravní výchovu, prevenci úrazovosti a bezpečné chování a dále na základy poskytování první pomoci. Novinkou je sloučení volnočasové aktivity – zájmového kroužku s preventivní aktivitou – „Dopravní výchovou.“ Další velmi vhodné využití „Dopravní výchovy“ a „Dopravního hřiště“ se ukazuje jejich začlenění jako součást školní družiny. Na druhém stupni základních škol došlo k zaměření na základy první pomoci, bezpečné chování v elektronickém světě v souvislosti s „kyberšikanou.“ Novinkou, která má zásadní opodstatnění právě v současné době, je preventivní program „Autorská práva a internet“. Již samozřejmostí je preventivně výchovný program s názvem: „Ne pachatel provinění, ne obětí znásilnění“. V preventivní aktivitě pro střední školy a odborná učiliště přichází Útvar sociální prevence s programy „Zdravotní výchova - poskytování první pomoci“ a „Požární prevence.“ Opětovně byly zařazeny v rámci preventivní aktivity programy „Informatika pro seniory - počítačová gramotnost“ a pro

---

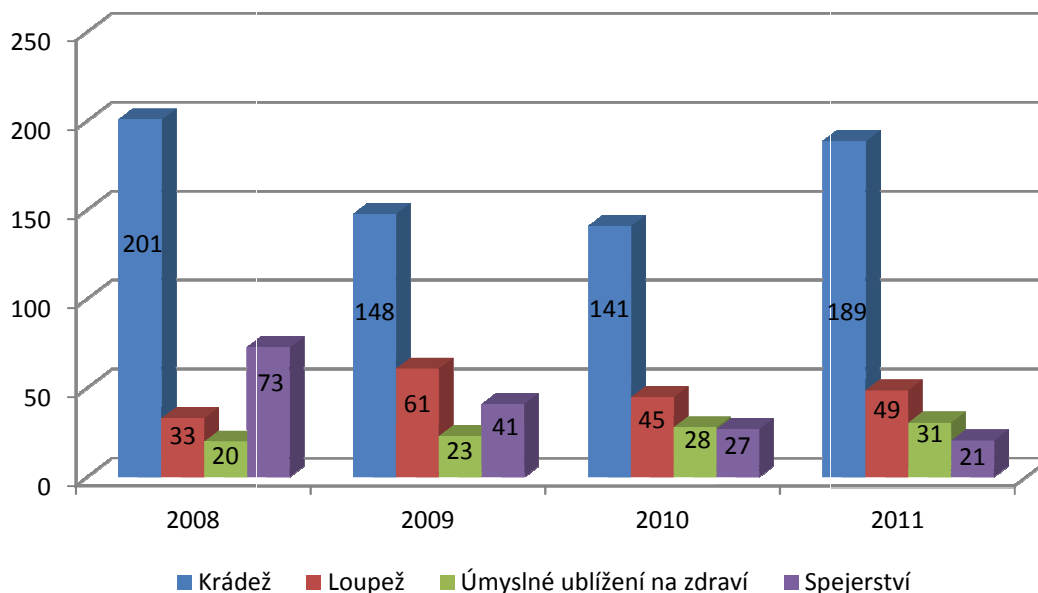
¹⁶ Policejní prezídium, Statistický přehled kriminality 2011

vysokoškolské studenty program „Výuka sebeobranu - Metropolitní univerzita,“ pořádané při aktivitách určených pro vysoké školy, seniory a širokou veřejnost. Útvar sociální prevence v roce 2011 nově pravidelně zařazuje také preventivní aktivity pro strážníky, kterým jsou určeny programy: „Dopravní nehoda a následný požár vozidla,“ „Krvácení, šok a stavy ohrožující život“ a „Domácí násilí“, viz Příloha č. 7.

5.5 Vývoj vybraných skutků v grafech

Pro konkrétnější ilustraci vývoje jednotlivých skutků páchaných v letech 2008 - 2011 osobami ve věku 1-17 let na území hl. m. Prahy byly pro účely této bakalářské práce vybrány některé konkrétní příklady, které jsou znázorněny na níže uvedených grafech. Konkrétně byl vybrán vývoj skutků, jejichž četnost je poměrně vysoká a prolíná se ve všech porovnávaných letech a to: krádeže, loupeže, úmyslného ublížení na zdraví, sprejerství.

Graf č. 3: Přehled vybraných činů spáchaných na území hl. m. Prahy v letech 2008-2011

Zdroj: Policejní prezídium, Statistické přehledy kriminality 2008-2011

V souvislosti s výše uvedenými trestnými činy realizují preventivní pracovníci Městské policie hl. m. Prahy program „Ne pachatel provinění, ne obětí znásilnění“ zaměřený na právní podvědomí žáků druhého stupně ZŠ. Cílem tohoto preventivního programu je seznámení žáků druhých stupňů

základních škol se širokým spektrem právních norem a kvalifikací, s elementárními pojmy z přestupkového a trestního práva, s vybranými přestupky a trestnými činy, a se samotnou trestní odpovědností. Nejde však pouze o kusé seznámení se zákony ČR a vyhláškami či nařízeními Magistrátu hl. m. Prahy, žáci jsou seznamováni i s obecnými normami lidského chování, morálky a etiky. Jedním z cílů této preventivní aktivity je vytvoření hodnotového žebříčku a to v pořadí: život, zdraví a majetek. V této věkové skupině již preventivní pracovníci uplatňují formy „diskuze“ a „horizontální komunikace,“ jelikož účinnost takového způsobu prevence převyšuje účinnost „suché“ přednášky.

Zájem o téma je vzbuzen samostatným řazením kartiček s trestnými činy, na základě vlastního úsudku, kdy skupina pracuje samostatně, pod vedením zvoleného „mluvčího“ z vlastních řad. Je tak usilováno o vytvoření přátelského prostředí, kde je prostor pro názor každého žáka. Lektor uvádí jednotlivá témata a vede debatu. Cílem je „příprava“ žáků na další život z hlediska práv a povinností občanů. A v souladu s právní kvalifikací jednotlivých trestních činů, pak se způsoby chování a jednání žáků, aby nedocházelo k naplnění skutkové podstaty trestného činu, resp. provinění či přestupku. V rámci tohoto programu jsou děti v neposlední řadě seznamovány s Ústavou ČR, Listinou základních práv a svobod, Úmluvou o právech dítěte.

5.6 Shrnutí

Ze shora uvedeného přehledu vybraných skutků páchaných dětmi ve věku 1-17 let vyplývá, že děti a mládež páchají nejvíce majetkové trestné činy, respektive provinění a to formou krádeže. V tomto směru je práce pracovníků prevence kriminality městské policie spíše na úrovni „boje s větrnými mlýny.“ Bylo by přeci normální a běžné nechat si odloženou tašku či jiné věci v autě, položit si na zem vedle sebe batoh s věcmi, nebo kabelku v obchodě při výběru zboží, mít v kapse peněženku s penězi, mobilní telefon, apod. V dnešní době však toto není možné, respektive možné to je, pokud chce člověk o své věci přijít. Krádeže, loupeže, sprejerství, a další skutky jsou zlé a patologické. Snoubí se celou společností.

Proto je důležité vysvětlovat a učit děti již od mateřské školy, která je u většiny dětí prvním kolektivním zařízením, do něhož vstupují, kde prochází procesem socializace, kde si uvědomují vlastní identitu, učí se společenským vztahům, základům norem společnosti, morálních hodnot, úctě k člověku, ale také to, že krást se nemá, že pokud něco chci, řeknu si kamarádovi ve školce o půjčení, že mu nebudu vytrhávat věci z rukou, apod. Další takovou institucí je základní škola, kde proces socializace dětí pokračuje a je na pedagogických pracovnících výchovné působení na děti. Tyto povinnosti však nelze přesouvat na vzdělávací instituce. Elementární povinnost náleží rodině. Rodina působí na děti již od narození a do nástupu do kolektivního zařízení je to pouze rodina, která má na děti výchovný vliv, učí je osvojovat si normy a pravidla. Po vstupu dětí do kolektivních zařízení náleží výchovné působení na děti rodině i nadále, což si v dnešní době spousta rodičů neuvědomuje a má tendence přesouvat výchovné působení na pedagogický personál předškolních a školských zařízení a následně, často i před dětmi, jejich práci hodnotit.

ZÁVĚR

Kriminalita dětí a mládeže je aktuálním společenským problémem. Vzhledem k tomu se společnost snaží předcházet páčání trestné činnosti dětmi a mládeží, např. preventivními programy. Nezastupitelnou roli má však rodina, jejíž působení žádné preventivní programy nemohou nahradit. Je třeba si uvědomit, že rodina je první společenská jednotka, se kterou se děti setkávají. Je to právě rodina, kde se utváří osobnost dítěte, děti se v rodině prvotně seznamují se společenskými normami, hodnotami a osvojují si návyky.

Prevence kriminality dětí a mládeže je moderní disciplína, již se společnost snaží předcházet páčání trestné činnosti. Příčin uvedené kriminality je mnoho, s různým stupněm důležitosti a tyto příčiny se vzájemně doplňují. Nezastupitelnou roli má rodina, kdy právě rodiče mohou a mají, výchovně působit na své ratolesti právě ve vztahu k delikventnímu chování.

Dílčím cílem práce bylo obecné seznámení s problematikou kriminality dětí a mládeže, zaměřené na oblast Městské části Praha 1 stavem v Městské části Praha 1, která je jednou z nejnavštěvovanějších lokalit České republiky.

Hlavním cílem bylo představit preventivní aktivity, realizované samosprávným orgánem, v tomto případě Městskou policií hl. m. Prahy, pod záštitou Magistrátu hl. m. Prahy. Svoji činnost pracovníci Útvaru prevence městské policie neprovádějí pouze monologickou formou přednášek, ale využívají i interaktivní pomůcky, především při dopravní výchově, kterou realizují na dětském dopravním hřišti. Programy spojené s prevencí kriminality, pořádané Městskou policií hl. m. Prahy jsou realizovány na základě potřeb a požadavků společnosti s přihlédnutím k aktuálním trendům vývoje. Role Městské policie hl. m. Prahy je v tomto směru nezastupitelná a občané tak městskou policii vnímají nejenom jako složku represivní, ale i tzv. „pomáhající“, kdy právě strážníci, vycházející ze svých zkušeností získaných

při výkonu služby, preventivně působí nejenom na děti a mládež, ale i ostatní cílové skupiny. Důležitým preventivním faktorem je přítomnost uniformovaného strážníka na ulici. Hlídková činnost by měla být proto směřována do míst, která byla vyhodnocena jako riziková nejenom z kriminologického hlediska, ale v mnohých případech i z hlediska bezpečnosti, např. k silničnímu provozu nebo při živelních pohromách a podobných mimořádných událostech.

Prevence kriminality dětí a mládeže je proces náročný, dlouhodobý, vyžadující vysoké osobnostní i odborné nároky na preventivní pracovníky, ať se jedná o příslušníky policie, strážníky obecní policie, pedagogické pracovníky v předškolních a školských zařízeních. Je důležité si uvědomit důležitost rodiny jako základní jednotky, jejíž vliv na formování osobnosti jedince je tak zásadní. Pokud si děti v rodinách neosvojí hodnotovou orientaci, ani nejlépe vybavený pracovník prevence či pedagogický pracovník nemůže na děti v této oblasti pozitivně působit.

LITERATURA

BRABEC, F.; LÁTAL, I.; MUSIL, R. (a jiní). *Bezpečnost pro firmu, úřad, občana*, Praha: Public History, 2001, ISBN 80-86445-04-06

CHMELÍK, J. *Symbolika v extremistických hnutích*, Brno: Print-Typia, 2005

HELUS, Z. *Osobnost a její vývoj, druhé přepracované vydání*. Praha: UK PedF, 2009, ISBN 978-80-7290-396-2

KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*,. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1994, ISBN 80-04-26059-4

MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. *Děti, rodina a stres*, Praha: Galén, 1994, ISBN 80-85824-06-X

NEŠPOR, K.; CSÉMY, L.; PERNICOVÁ, H. *Zásady efektivní primární prevence*, Praha : Sportpropag, 1999

NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. ASPI : 2008, ISBN 978-80-7357-376-8

PROCHÁZKA, M. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada 2012, ISBN 978-80-247-3470-5

VEČERKA K. a kolektiv. *Prevence kriminality v teorii a praxi*. Praha: Themis, 1997, ISBN 80-85821-48-6

ZOUBKOVÁ, I; MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*, Praha: Armex publishing, s.r.o. 2004, ISBN 80-86795-05-5

Internetové zdroje

STEHLÍK, J.: *Pražský strážník, měsíčník Městské policie hl. m. Prahy* [cit. 2011-10-30]. Dostupné na <http://www.mppraha.cz/prazsky-straznik/>

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2010, [cit. 2011-08-20]. Dostupné na WWW: <http://www.policie.cz/policie-cr-web-informacni-servis-statistiky.aspx>

Zpráva o bezpečnostní situaci na území MČ Praha 1 za rok 2010, [cit. 2011-07-24]. Dostupné na WWW: <http://www.praha1.cz/cps/bezpecnost.html>

Statistický přehled kriminality za rok 2008, Policejní prezidium, [cit. 2011-10-12]. Dostupné na WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-725362.aspx>

Statistický přehled kriminality za rok 2009, Policejní prezidium, [cit. 2011-10-12]. Dostupné na WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-327216.aspx>

Statistický přehled kriminality za rok 2010, -Policejní prezidium, [cit. 2012-01-12]. Dostupné na WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-650295.aspx>

Statistický přehled kriminality za rok 2011, Policejní prezidium, [cit. 2012-03-05]. Dostupné na WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-mapy-kriminality.aspx>

Zákony

Zákon č.40/2009 Sb. trestní zákoník, ze dne 8. ledna 2009, částka 11/2009, Sbírka zákonů

Zákon č.200/1990 Sb. o přestupcích, ze dne 17. května 1990, částka 35/1990, Sbírka zákonů

Zákon č.218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, ze dne 25. června 2003, částka 79/2003, Sbírka zákonů

Zákon č.273/2008 Sb. o Policii České republiky, ze dne 17. června 2008, částka 91/2008, Sbírka zákonů

Zákon č.361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ze dne 14. září 2000, částka 98/2000, Sbírka zákonů

Zákon č.379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, ze dne 19. srpna 2005, částka 133/2005, Sbírka zákonů

Zákon č.553/1991 Sb. o obecní policii, ze dne 6. prosince 1991, částka 104/1991, Sbírka zákonů

SEZNAM GRAFŮ

GRAF 1: VÝVOJ CELKOVÉ KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE V LETECH 2000 – 2010

GRAF 2: POČET STRÁŽNÍKŮ OKRSKÁŘŮ NA OBVODNÍCH ŘEDITELSTVÍCH KE DNI 31. 12. 2010

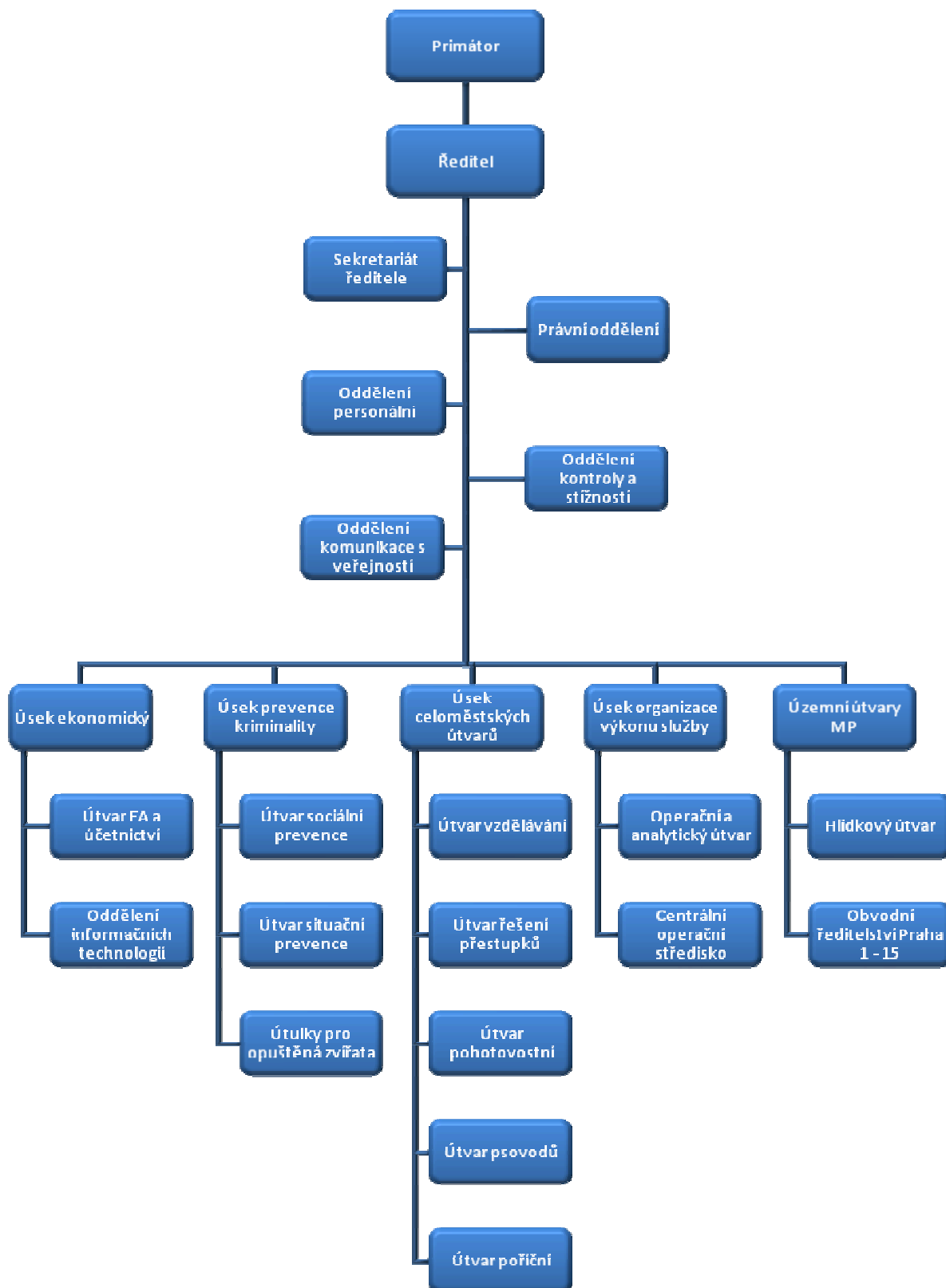
GRAF 3: PŘEHLED VYBRANÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH NA ÚZEMÍ HL. M. PRAHY V LETECH 2008-2011

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA 1 – STRUKTURA MĚSTSKÉ POLICIE HL. M. PRAHY.....	I
PŘÍLOHA 2 – ÚTULEK V DOLNÍCH MĚCHOLUPECH.....	II
PŘÍLOHA 3 – ÚTULEK V TRÓJI.....	III
PŘÍLOHA 4 – PŘEHLED AKTIVIT ÚTVARU SOCIÁLNÍ PREVENCE MĚSTSKÉ POLICIE HL. M. PRAHY ZA ROK 2008.....	IV
PŘÍLOHA 5 – PŘEHLED AKTIVIT ÚTVARU SOCIÁLNÍ PREVENCE MĚSTSKÉ POLICIE HL. M. PRAHY ZA ROK 2009.....	V
PŘÍLOHA 6 – PŘEHLED AKTIVIT ÚTVARU SOCIÁLNÍ PREVENCE MĚSTSKÉ POLICIE HL. M. PRAHY ZA ROK 2010.....	VI
PŘÍLOHA 7 – PŘEHLED AKTIVIT ÚTVARU SOCIÁLNÍ PREVENCE MĚSTSKÉ POLICIE HL. M. PRAHY ZA ROK 2011.....	VII

Příloha č. 1

Struktura Městské policie hl. m. Prahy

Zdroj: Autor práce

Příloha č. 2

Útulek v Dolních Měcholupech

Zdroj: <http://www.upozpraha.cz/galerie/02-utulek-mecholupy/utulek-mecholupy-1.jpg>

Zdroj: <http://www.upozpraha.cz/galerie/02-utulek-mecholupy/utulek-mecholupy-4.jpg>

Útulek v Tróji

Zdroj: <http://www.upozpraha.cz/galerie/01-utulek-troja/utulek-troja-4.jpg>

Zdroj: <http://www.upozpraha.cz/galerie/03-zviratka/zviratka-6.jpg>

Příloha č. 4

Přehled aktivit Útvaru sociální prevence MP za rok 2008				
	<i>Počet navštívených školských zařízení</i>	<i>Počet přednášek</i>	<i>Počet hodin přímého preventivního působení</i>	<i>Počet oslovených</i>
Mateřské školy				
<i>Bezpečné chování - "Medvídek Brumla ve městě"</i>	43	157	393	4867
<i>Bezpečné chování - "Medvídek Brumla v MHD"</i>	7	27	68	837
<i>Bezpečné chování - "Medvídek Brumla a pes"</i>	17	63	158	1953
<i>DDH pro MŠ</i>	0	0	0	0
Celkem MŠ	67	247	618	7657
Základní školy I. stupeň				
<i>Dopravní výchova</i>	36	208	543	5770
<i>Dopravní hřiště</i>	46	670	1 610	18586
<i>Prevence úrazovosti - zdravotvěda</i>	66	380	820	10541
<i>Bezpečné chování</i>	50	411	1 046	11401
Celkem ZŠ I. st.	198	1 669	4 019	46298
Základní školy II. stupeň				
<i>Základy první pomoci</i>	27	204	776	5345
<i>Bezpečné chování v elektronickém světě</i>	5	13	37	364
<i>Ne pachatel provinění, Ne oběti znásilnění</i>	13	158	686	4140
Celkem ZŠ II. Stupeň	27	375	1 499	9848
Gymnázia, střední školy a učňovská zařízení				
<i>Dopravní výchova SDDH</i>	1	1	2	28
<i>Ne pachatel provinění, Ne oběti znásilnění</i>	1	30	130	840
Celkem Gymnázia, střední školy a učňovská zařízení	2	31	132	868
<i>Výuka na PC(Klokánek FOD)</i>	1	33	66	455
Celkem školská a obdobná zařízení	295	2 355	6 334	65126

Zdroj: Útvar sociální prevence Městské policie hl. m. Prahy

Příloha č. 5

Přehled aktivit Útvaru sociální prevence MP za rok 2009				
	<i>Počet navštívených školských zařízení</i>	<i>Počet přednášek</i>	<i>Počet odpřednášených hodin</i>	<i>Počet oslovených</i>
Mateřské školy				
<i>Bezpečné chování - "Medvídek Brumla ....."</i>	75	265	265	8215
Celkem MŠ	75	265	265	8215
Základní školy I. stupeň				
<i>Bezpečné chování - "Pěťá sám doma"</i>	10	42	42	1165
<i>Bezpečné chování</i>	86	345	345	9570
<i>Dopravní výchova</i>	48	237	237	6574
<i>Dopravní hřiště</i>		621	1 242	17227
<i>Prevence úrazovosti - zdravotověda</i>	53	188	188	5215
Celkem ZŠ I. st.	197	1 433	2 054	39 751
Základní školy II. stupeň				
<i>Základy první pomoci</i>	96	258	516	6760
<i>Bezpečné chování v elektronickém světě (kyberšikana)</i>	47	114	114	2987
<i>Ne pachatel provinění, Ne oběti znásilnění</i>	51	193	386	5057
Celkem ZŠ II. Stupeň	96	565	1 016	14803
Vysoké školy, široká veřejnost, senioři				
<i>Výuka sebeobrany - Metropolitní univerzita</i>		144	288	68
<i>Probační program pro mladistvé</i>		23	60	4
<i>Bezpečné chování v elektronickém světě pro tety z Klokánků</i>		2	6	21
<i>Informatika pro seniory</i>		22	44	52
<i>Mýty o sebeobraně - senioři</i>		2	4	57
<i>Školení strážníků</i>		4	12	
Celkem VŠ, široká veřejnost, senioři	0	197	414	202
Celkem školská a obdobná zařízení	368	2 460	3 749	62 971

Zdroj: Útvar sociální prevence Městské policie hl. m. Prahy

Příloha č. 6

Přehled aktivit Útvaru sociální prevence MP			
za rok 2010			
	<i>Počet akcí / přednášek</i>	<i>Počet odpřednášených hodin</i>	<i>Počet oslovených</i>
Mateřské školy			
<i>Bezpečné chování - "Medvídek Brumla ....."</i>	277	277	8 597
<i>Dopravní hřiště pro MŠ</i>	44	88	793
Celkem MŠ	321	365	9 390
Základní školy I. stupeň			
<i>Bezpečné chování - "Péča sám doma"</i>	45	45	1 296
<i>Bezpečné chování</i>	312	312	8 782
<i>Dopravní výchova</i>	221	221	6 421
<i>Dopravní hřiště - dopravní výchova</i>	591	1 182	16 794
<i>Zdravotní výchova - poskytování první pomoci</i>	166	229	4 898
Celkem ZŠ I. st.	1 335	1 989	38 191
Základní školy II. stupeň			
<i>Zdravotní výchova - poskytování první pomoci</i>	70	122	1 701
<i>Bezpečné chování v elektronickém světě</i>	125	201	3 037
<i>Kyberšikana</i>	26	26	633
<i>Ne pachatel provinění, Ne obětí znásilnění</i>	172	344	4 183
Celkem ZŠ II. Stupeň	393	693	9 554
Střední školy a odborná učiliště			
<i>Zdravotní výchova - poskytování první pomoci</i>	37	74	864
<i>Požární prevence</i>	24	48	544
Celkem SŠ a OÚ	61	122	1 408
Vysoké školy, široká veřejnost, senioři			
<i>Výuka sebeobrany - Metropolitní univerzita</i>	131	262	107
<i>Zdravotní výchova - poskytování první pomoci pro seniory</i>	45	90	634
<i>Požární prevence pro seniory</i>	15	15	147
<i>Informatika pro seniory - počítačová gramotnost</i>	126	252	198
<i>Dopravní hřiště pro širokou veřejnost</i>	36	144	562
<i>Dopravní hřiště- školení osob pověřených dle §79, odst. 1</i>	4	20	22
<i>Školení strážníků - Dopravní nehoda s následným požárem vozidla</i>	75	150	741
<i>Školení strážníků - bezvědomí a neodkladná resuscitace</i>	68	135	732
<i>Školení strážníků - domácí násilí</i>	19	57	408
Celkem VŠ, široká veřejnost, senioři	519	1 125	3 551
Celkem školská a obdobná zařízení	2 629	4 294	62 094

Zdroj: Útvar sociální prevence Městské policie hl. m. Prahy

Přehled aktivit Útvaru sociální prevence MP za rok 2011			
přednášková činnost ve školských zařízeních			
	<i>Počet přednášek</i>	<i>Počet odpřednášených hodin</i>	<i>Počet oslovených</i>
Mateřské školy			
<i>Bezpečné chování - "Medvídek Brumla ....."</i>	164	213	5 090
<i>Dopravní hřiště pro MŠ</i>	38	38	685
Celkem MŠ	202	251	5 775
Základní školy I. stupeň			
<i>Bezpečné chování - "Pěta sám doma"</i>	120	120	3 456
<i>Bezpečné chování</i>	283	283	7 966
<i>Dopravní výchova</i>	444	444	11 537
<i>Zájmový kroužek - dopravní výchovy</i>	54	108	43
<i>Dopravní hřiště - dopravní výchova</i>	573	1 146	10 992
<i>Dopravní hřiště - družiny - dopravní výchova</i>	57	57	465
<i>Zdravotní výchova - poskytování první pomoci</i>	43	67	1 269
Celkem ZŠ I. st.	1 574	2 225	35 728
Základní školy II. stupeň			
<i>Zdravotní výchova - poskytování první pomoci</i>	72	144	1 750
<i>Požární prevence</i>	9	9	219
<i>Bezpečné chování v elektronickém světě</i>	174	348	4 228
<i>Autorská práva a internet</i>	66	132	1 629
<i>Kyberšikana</i>	73	73	1 913
<i>Domácí násilí</i>	80	160	2 196
<i>Ne obětí znásilnění</i>	110	220	2 677
Celkem ZŠ II. Stupeň	584	1 086	14 612
Střední školy a odborná učiliště			
<i>Zdravotní výchova - poskytování první pomoci</i>	25	50	584
<i>Požární prevence</i>	23	46	521
Celkem SŠ a OÚ	48	96	1 105
Vysoké školy, vyšší odborné školy			
<i>Metropolitní univerzita - Výuka sebeobrany</i>	120	240	106
<i>VOŠ - Bezpečnostní systémy</i>	12	48	297
Celkem VŠ a VOŠ	132	288	403
Celkem přednášková činnost ve školách	2 540	3 946	57 623

Zdroj: Útvar sociální prevence Městské policie hl. m. Prahy

Přehled aktivit Útvaru sociální prevence MP za rok 2011			
přednášková činnost mimo školská zařízení			
	<i>Počet přednášek</i>	<i>Počet odpřednášených hodin</i>	<i>Počet oslovených</i>
Široká veřejnost, senioři			
<i>Zdrav. vých. - veřejnost</i>	40	160	759
<i>Zdrav. vých. - poskytování PP pro seniory</i>	19	36	268
<i>Požární prevence pro veřejnost</i>	1	4	35
<i>Požární prevence pro seniory</i>	14	28	347
<i>Bezpečné chování v elektronickém světě pro rodiče</i>	2	8	43
<i>Informatika pro seniory - počítačová gramotnost</i>	153	306	223
<i>Dopravní hřiště pro veřejnost - kabinet dopr. výchovy</i>	159	319	1 879
Celkem široká veřejnost, senioři	388	861	3 554
Školení strážníků MP			
<i>Školení strážníků - DN s násl. požárem vozidla</i>	6	12	72
<i>Školení strážníků - krvácení, šok a stavy ohr. život</i>	63	138	678
<i>Školení strážníků - domácí násilí</i>	3	12	64
Celkem školení strážníků MP	72	162	814
Celkem přednášková činnost mimo školská zařízení	460	1 023	4 368

Zdroj: Útvar sociální prevence Městské policie hl. m. Prahy